

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XII., ŠT. 40 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 25. MAJA 1959

ČELO SLAVNOSTNEGA SPREVODA

Pismo udeležencev mladinskega festivala predsedniku Republike

Narodi in mladina Jugoslavije praznujejo Tvoj 67. rojstni dan v letu, ki je hkrati pomemben datum naše revolucionarne Partije in pomeni za vse nas veliko zmago in izponitev idealov proletariata. Dvajset tisoč mladine, zbrane na V. tradicionalnem mladinskem festivalu Bratstva in enotnosti v Kranju, središču industrijske Gorenjske, kjer je, kakor širom po naši domovini geslo o Bratstvu in enotnosti postala stvarnost, Te, naš ljubljeni TITO, toplo pozdravljamo in Ti želimo trdnega zdravja.

Prejmi srčne pozdrave Srbov, Šiptarjev, Hrvatov, Makedoncev, Črnogorcev, Madžarov, Italijanov, Turkov, Slovencev in druge v bratstvo združene mladine, zbrane na V. mladinskem festivalu.

Kranj, 24. maja 1959.

Udeleženci V. tradicionalnega mladinskega festivala Bratstva in enotnosti

Titu za rojstni dan

Dragi Tito, tudi letos, za Tvoj 67. rojstni dan, Ti prinašamo priskrbe pozdrave. Prinašajo Ti jih delovni ljudje naše dežele.

Pozdrave iz Zagreba, kjer se je rodil junaški SKOJ, preko Reke, Kraljevice, Drvara, Banje Luke, gigantske Zenice, ponosnega mesta Ruda, kjer je dobila zastavo Prva proletarska brigada, preko Cetinja, Danilovgrada, skozi primoska slovenska mesta in vasi do Titovega Užica, Kraljeva, Skopja in avtomobilske ceste Bratstva in enotnosti, ki je še eno veliko delo mladega rodu, vredno revolucionarne dediščine in naukov Komunistične partije in SKOJ. Pota, ki jih je prehodila štafeta mladosti, so pota boja in svobode, pota, s katerimi je bila naša dežela že od nekdaj bogata. Dvignimo zdravice.

Tebi, borcu za mir in resnično človeške odnose med ljudmi.

Pustimo za trenutke tišino knjižnic in laboratorijev, stroji po tovarnah naj utibnejo, plugi naj se ohladi od tople zemlje. Okrasimo se s cvetjem, veselje naj zaplapolja po naših ulicah, v naših srcih... Pesem o svobodi naj zadoni iz mladih grl...

Pozdrave, ki Ti jih prinašamo kot odmev milijonov, so odkritosrčna zaobljuba nas mladih in vseh delovnih ljudi Jugoslavije, da bomo čuvali vse pridobitve boja Komunistične partije, da bomo nasledniki vseh junaških in graditeljskih rodov, nosilci nadaljnjih nalog socialistične izgradnje in prihodnosti Jugoslavije.

Mnogo sreče k rojstnemu dnevu, dragi tovariš Tito!

Krepitev bratske povezanosti jugoslovanske mladine

Zadnji dan festivala „Bratstvo-enotnost“ - 10.000 mladine v paradi mladosti - Preko 30.000 ljudi na zborovanju

Kranj, 24. maja.

Zadnji dan 5. mladinskega festivala »Bratstvo-enotnost« v Kranju je bil končan danes dopoldne s svečano parado mladosti, ki se je pričela ob 9. uri. V njej je sodelovalo okoli 10.000 mladincev in mladink iz Bitolja, Prištine, Niša, Subotice, Slavonskega Broda, Bosanskega Samca, Reke, Gornje Radgone, Nikšiča, Kranja, Tržiča, Jesenic, Skofje Loke, Bleda, Bohinja, Radovljice, Zelenikov, Zirov, Ljubljane, Celja, Gorice, Kopra, Maribora, Murske Sobotice in Novega mesta.

Po končani paradi mladosti je bilo pred Gimnazijo Kranj svečano mladinsko zborovanje, ki se ga je udeležilo preko 30.000 Kranjčanov in okoličanov. Zborovanja, ki ga je otvoril predsednik OK LMS Kranj Zdravko Krvina, so se kot gostje udeležili tudi član IK CK ZKS Boris Ziherl, sekretar Glavnega odbora SZDL Slovenije Franc Klimec - Žiga, predsednik CK LMS Tone Kropušek, podpredsednik Zveze sindikatov Slovenije Leopold Krese, sekretar CK LMS Stane Kranjc, sekretar OK ZKS Kranj Franc Popit, predsednik OLO Kranj Vinko Hafner in drugi. Na zborovanju sta govorila Franc Popit in Stane Kranjc, ki sta predvsem poudarila pomen te močnega manifestacije bratstva in enotnosti jugoslovanske mladine. Za tem so prebrali razjavko, ki so jo udeleženci festivala poslali predsedniku republike tovarišu Titu. Zborovanje je bilo zaključeno ob 10.30 uri.

Nebil od šiptarskega dnevnika »Relindja« pokaže z roko proti Pokojniškemu zavodu. Na čelu grb FLRJ in okoli njega grbi vseh ljudskih republik. Za njim slika maršala Tita, zastave, postavni mladinci in mladinke, za njimi godba, pa spet zastave, prapori.

Od devete pa tja do desete ure so korakali mimo tribune. Najprej predstavniki mest, nato taborniki, telovadci, strelci, atleti, planinci, judoisti, za njimi namizni tenis, rokomet, tenis, odbojka, košarka, nogomet, smučarji, kegljači, predvojaška vzgoja, ljudska tehnika, kolesarji, avto-moto, modelarji, padalci, kulturne ekipe v narodnih nošah, cicibani, pionirski odredi, zatem pa gasilci, mladina vseh gorenjskih občin in mladina drugih okrajev iz Slovenije.

»Končno zadnji!« vzdihne prijatelj, ki od utrujenosti že napol slovi na ograji tribune.

Mogočna reka ljudi se je zgrnila okoli tribune. Od Sindikalnega doma in nove stavbe Okrajnega ljudskega odbora, pa tja do Doma JLA. Vmes pa zastave in prapori, grbi ljudskih republik, bogato okrašene narodne noše, črnogor-

ske, šiptarske, vojvodinske, pa tudi gorenjske.

A. T.

Pregled znanja in sposobnosti

Na velikem zborovanju v Parku Svobode je takoj po končanem sprevedu spregovoril sekretar okrajnega komiteja ZK za okraj Kranj, Franc Popit, ki je med drugim dejal:

»Dnevi festivalnega življenja so za nami.

Spomin na festival Bratstva in enotnosti bo ostal neizbrisani. Ta festival, ki je peti po vrsti in prvi v Sloveniji, se razlikuje od dosedanjih z večjim številom udeležencev, z množico telovadcev, z večjo pestrostjo in disciplino ter visoko kvaliteto. Mladina se je spet sestala, da pregleda svoje znanje in sposobnosti, da pomeji svoje sile, da pokaže, kaj zmore na raznih

področjih družbene dejavnosti.

Pomen festivala pa ni samo v teh tekmovanjih in doseženih rezultatih ter uspehih, ki so iz leta v leto večji. Njegov pomen je v tem, da je bila to politična manifestacija enotnosti mladine vseh jugoslovanskih narodov. To je bila torej manifestacija resničnega bratstva in enotnosti jugoslovanske mladine in še posebej delavske mladine, ki je zaposlena v industriji ali pa prebiva v industrijskih središčih.

Najbrže ni naključje, da je bil ta festival, peti po vrsti, prav v delavskem Kranju, v središču industrijske Gorenjske. V kraju, kjer je razvoj industrije najbrže dosegel najvišjo stopnjo v

vsej Jugoslaviji, kjer se samo še 18 odstotkov prebivalstva bavi s kmetijsko proizvodnjo. V okraju, kjer je delavski razred najštevilnejši z bogato tradicijo, v predelu, kjer ekonomski družbeni procesi najhitreje dozorevajo.

Prepričan sem, je komčal tovariš Popit svoj govor, da smo v tokratnih neposrednih stikih čutili, da smo člani velike socialistične skupnosti, ki igra zgodovinsko vlogo v razvoju človeške družbe. Čutili smo, da smo enih misli in da imamo pred seboj isti cilj. Čutili smo veliko hvaležnost do tistega človeka, ki je znal nacionalno, kulturno in gospodarsko raznolikost povezati v trdno državno tvorbo — v federativno ljudsko republiko Jugoslavijo. Maršalu Titu smo za to vlogo globoko hvaležni in mu k njegovemu rojstnemu dnevu kličemo — naj živi še mnogo let tovariš Tito!

Za tem je govoril sekretar CK Ljudske mladine Slovenije Stane Kranjc. Poudaril je, da postaja festival Bratstva in enotnosti iz leta v leto večja in pomembnejša manifestacija jugoslovanske mladine.

SPOZNALI SO KRANJ IN OKOLICO

Gostje iz naših bratskih republik, ki so prisostvovali 5. mladinskemu festivalu »Bratstvo-enotnost« v Kranju, so si v petek in soboto ogledali pomembnejše industrijske objekte in kulturne spomenike v Kranju. Predvsem jih je zanimala Iskra. V nedeljo popoldne so se z avtobusi, ki so jih dale na razpolago kranjske tovarne, odpeljali še na izlet na Bled.

Sinoči so delegacije iz Prištine, Bitolja, Niša, Slavonskega Broda, Bosanskega Samca, Subotice in Reke odpotovale domov.

Bo ali ne bo? Tako so včeraj modrovali povsod: na cesti, pri kosilu, na plesu v Savskem logu. Bo ali ne bo? Kaj?

Lepo vreme! Vsaj jutri, zadnji dan, za svečano parado mladosti, bi bilo pa res nerodno, če bi deževalo.

»Krasno je na Gorenjskem! In Kranj. Zelo mi je všeč. Samo dež, no, kljub temu je lepo. Nikdar ne bom pozabil teh dni...«

Tako so govorili, kljub dežju. Danes pa je spet zasijalo sonce. Zastave bratstva in enotnosti so se pošušile in zaplapolale v rahlem vetriču.

Zgodaj so oživele ceste. Bilo je kot v mravljišču. Čim bolj se je bližala deveta ura, več je bilo prerivanja; vsak bi bil rad čim bliže cesti in tribuni.

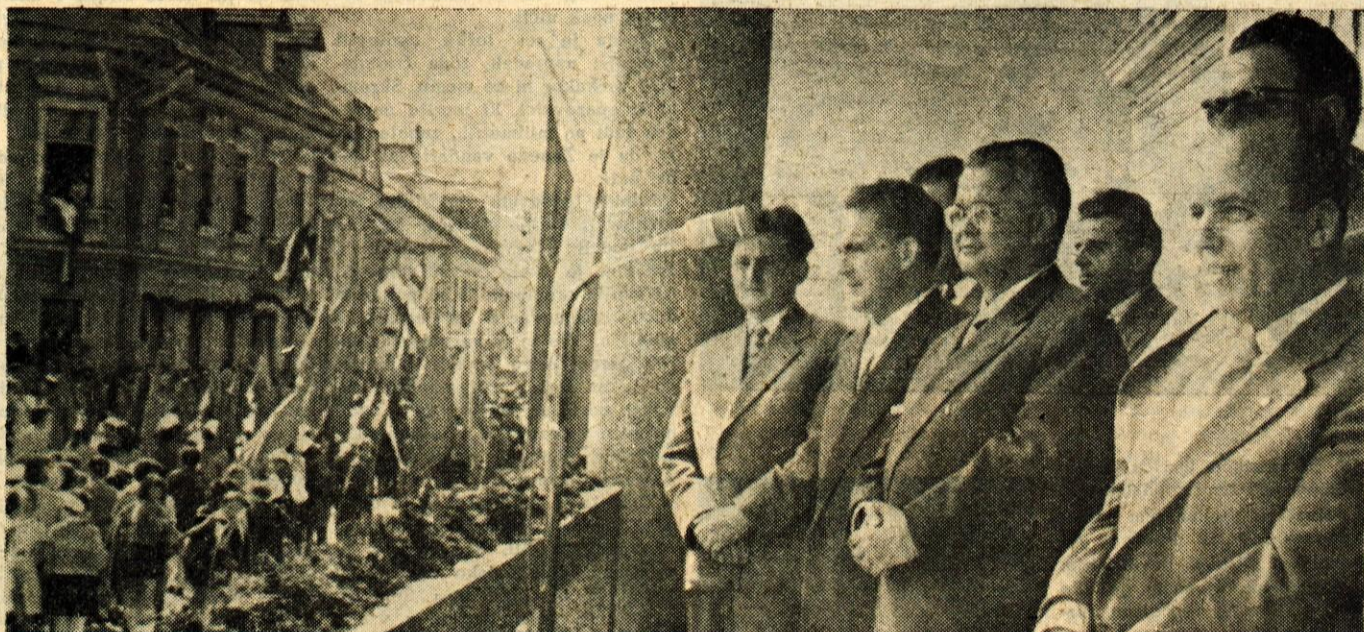
»Toliko ljudi še ni bilo v Kranju!« mi poreče prijatelj in že odhiti s skupino mladincev in mladink v narodnih nošah iz Prištine in Bitolja proti zbornemu mestu za parado mladosti.

»Koliko ljudi bo sodelovalo v paradi?« vprašam v informacijski pisarni.

»Nimam pojma!« Iščem štab defileja. Isto vprašanje. In odgovor: okoli 10.000.

»Cuvajte nasade!«

Kako bi človek videl ta skromen napis v Parku Svobode pred gimnazijo, pred tribuno. »Saj bodo rožice spet zrasle!« mi poreče

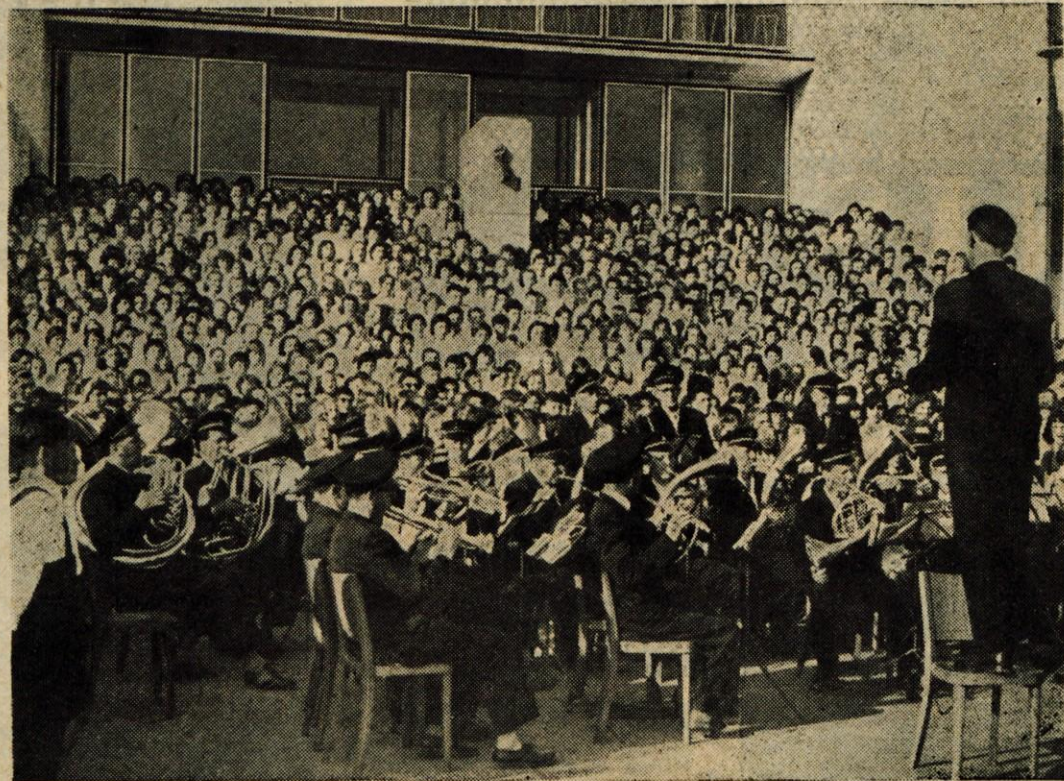
Slavnostnemu zaključku V. mladinskega festivala so prisostvovali (od desne proti levi) podpredsednik Zveze sindikatov Slovenije Leopold Krese, član IK CK ZKS Boris Ziherl, predsednik OLO Kranj Vinko Hafner in sekretar OK LMS Viktor Krajc

Prihodnji festival „Bratstvo-enotnost“ bo na Reki

Kranj, 24. maja.

Predsednik OLO Kranj Vinko Hafner in predsednik ObLO Kranj Franc Puhar sta danes ob 12. uri priredila v avli stavbe OLO Kranj slavnostni sprejem za predstavnike vseh mest, ki so sodelovala na 5. mladinskem festivalu v Kranju. Navzoči so bili tudi član IK CK ZKS Boris Ziherl, predsednik CK LMS Tone Kropušek in drugi. Ob tej priložnosti so vsem kulturnim skupinam in športnim ekipam, ki so sodelovale na festivalu, razdelili spominke zastavice in slike Kranja ter Bleda. Dogovorili so se tudi, da bo prihodnji festival na Reki, za njim (leta 1961) pa v Bosanskem Samcu.

Predstavnike mladine iz vse Jugoslavije je na sprejemu pozdravil tudi Boris Ziherl in jim čestital k Dnevu mladosti. V svojem kratkem pozdravnem govoru je med drugim poudaril, da je ustvarjanje novega tistota, zaradi česar mladi zdaj živijo. To je glavna naloga vse jugoslovanske mladine, ki pa ni nič lažja, kot pa je bila naloga mladine v dobi borbe proti okupatorju in v času rušenja starega.

Odprtje 5. mladinskega festivala v Kranju je bila združena z nastopom združenih mladinskih pevskih zborov kranjskega okraja

Prisluhnili smo utripu mladih src

Devet kulturno-prosvetnih programov, ki jih je kranjska kulturna kronika zabeležila v drugi polovici preteklega tedna, je bilo doživeti, ki bo še dolgo živelo v zavesti Kranjčanov, gostov in tistih, ki so pred gledalci z zavzetostjo, neposrednostjo in toplino obujali podobe svojega kulturno-prosvetnega dela.

Kaj nas je prevzelo — ne vem. A prevzelo nas je. Morda občutno muziciranje solistov-pevcev in instrumentalistov, ali zooki mandolinskih in tamburaških orkestrrov, morda živo pisane narodne noše jugoslovanskih narodov, ki so v plesih, polnih lepotic in v dognanosti vztrepetavale pred našimi očmi kot krila pestrobarvnih metuljev. Vmes pa ogrlica nasmejanih obrazov in iskričih oči, ki jih niti temačno, deževno vreme ni zamračilo.

Nastopajoči so se vrstili — drug za drugim, brez nepotrebnih zastojev.

In potem: aplavzi... vzburni aplavzi navdušenega občinstva. Brez okostenele konvencionalnosti... brez hladne prizanesljivosti. Priznanje je bilo toplo, nezlagano, iskreno...

Nastopajoči ga zaslužijo. Kdo bi jim ga kvatil?

V nastopih, ki so zaživeli v utripu mladih src, je utajeno pre-

več požrtvovalnosti, stremljenj, samopremagovanja in iskanj, da bi jih mogel slabo oceniti. Preveč je brepenjenja in zazrtosti v svet nepoplačane lepote.

In ta lepota? Res da ni izgajena, včasih je ganljivo okorna. In ta lepota osvaja brez spogledljivosti. To je lepota, ki ne sodi v galerijo velike umetnosti, zato pa sodi v srca. Namenjena je iskrenim čustvom in občutjem, kajti iz prav takšnih čustev in občutij je privrela na dan kot neusahljiv, življenje prinašajoč vrecel.

In ta lepota je privrela iz src naše mladine.

Trezno ocenjevanje s suhoparnim naštevanjem morebitnih spodrsrlajev ne bi storilo revijni posebne usluge, zakaj lepote ni moč kritizirati. Zato tudi nisem bil poklican, da bi kritiziral. Povedal sem le iskreno in pošteno besedo o čustvih in občutjih, ki jih je v srcih občinstva zanetila naša mladina.

Prevzelo nas je. Kaj je bilo to? Kdo bi vedel?

Menda nas je prevzel utrip mladih src, ki so pred nami obujala podobe svoje ustvarjalnosti. In s hvaležnostjo v srcih smo prejeli stoteren sad sproščanja prinašajoče ustvarjalnosti mladih src. Srca, ki se ne menijo za honorarje, ki ne mislijo na plačilo, srca, ki utripajo okorno a toplo.

Utrupa teh src nisem dojel samo jaz — dojel ga je vsakdo, ki mu je prisluhnil.

S. Š.

ZGODILO SE JE V TEM TEDNU...

LETNA SKUPŠČINA OKRAJNEGA ODBORA ZVVI

Kranj, 24. maja.

Tu je bila danes redna letna skupščina Okraj. odbora ZVVI, katere se je udeležilo okoli 100 delegatov ter več gostov. Med gosti je bil tudi podpredsednik Republiškega odbora ZVVI Janko Rudolf. Med mladinskim defilejem je skupščina prekinila z delom in se udeležila te velike manifestacije jugoslovanske mladine.

O delu in problemih organizacij ZVVI na Gorenjskem je poročal sekretar OO ZVVI Jože Cvikelj. Navedel je napore, ki jih naša družba vlaga v skrb za vojne invalide in otroke padlih borcev ter aktivistov invalidov v našem gospodarstvu in javnem življenju.

Na Gorenjskem je vključenih v ZVVI 2930 članov, od tega 818 osebnih invalidov, ki so povezani v 35 osnovnih organizacijah. Najbolje delajo Občinske organizacije ZVVI v Kranju, na Jesenicah, v Trzinu, Radovljici in Skofji Loki. Nadalje je tovariš Cvikelj navedel število 694 članov ZVVI, ki sodelujejo v delavskem in družbenem samoupravljanju, v ljudskih odborih in njihovih organih ter ostalih političnih in društvenih organizacijah.

30 LET PLANINSKEGA DRUŠTVA GORJE

Bled, 24. maja.

Danes dopoldne je bila ob vrodu v sotesko Vintgar nad Bledom slovesnost ob 30-letnici Planinskega društva Gorje. V prijetnem kotičku blizu tovarne Vintgar ob šumeči Radovni se je udeležilo slavnosti precej občanov in ljubiteljev planinstva iz vseh okoliških krajev in številni zastopniki gorenjskih društev. O zgodovinskem razvoju društva je na svečanosti govoril tajnik Lojze Jan, predsednik Matija Klinar pa je razvil novi prapor gorjanskega planinskega društva in ga izročil najstarejšemu članu praporščaku Francu Ogrisu. Prizadevnim gorjanskim planincem je k obletnici čestital tudi predsednik Planinske zveze Slovenije tov. Košir.

S SEJE UPRAVNEGA ODBORA OZZ KRANJ

Preteklo sredo je bila v Kranju razširjena seja upravnega odbora OZZ. Udeležili so se je tudi vsi upravni kmetijskih združenj. Na seji so obdelali sklepe razširjenega plenuma glavnega odbora SZDLJ in sprejeli sklep, da morajo ta material obdelati vsi upravni odbori in združni sveti. Na seji so pregledali tudi uspehe jesenske in spomladanske kooperacije, stanje mehanizacije v zadrugah, združevanje

VREME

V prvi polovici tedna še nastalno vreme, pozneje se bo vreme izboljšalo.

DARJA MEDJA IZ ZIROVNICE PRVA NA PRIREDITVI „POKAŽI, KAJ ZNAŠ“

Jesenice, 24. maja.

S sinočno prireditvijo »Pokaži, kaj znaš«, je jeseniška mladina zaključila prvi del festivala. Drugi del pa bo v nedeljo na Pristavi. Sinočne prireditve se je udeležilo zlasti veliko mladine, ki je napolnila veliko dvorano fizkturnega doma. Na odru se je zvrstilo 11 posameznikov in skupin. Najboljšo oceno je dobila učena osemletka iz Zirovnice, ki je recitala lastne pesmi — Motivi iz vojne. Dobila je 59 od 60 možnih točk. S svojimi pesmimi je navdušila občinstvo. Drugi je bil Bogdan Čeh z Jesenic, ki je izvajal na violini dve skladbi. Dobil je 57 točk. Tretje in četrto mesto pa sta si delila Kvarter Hribar z Javornika in Miro Ipavec iz Zirovnice, ki je prav tako recital lastne pesmi.

Istočasno so razglasili tudi rezultate športnih tekmovalj ter najboljše posameznike in skupine nastopnikov.

V času festivala je bil v Savskem logu tudi 4. zlet gorenjskih tabornikov. Obiskali smo jih in se pozanimali za njihovo delo.

Vsako leto taborniki Gorenjske ob priliki zleta prirejajo razna tekmovanja kot n. pr. v pogonu, lokostrelstvu, signalizaciji, mlajši pa tekmujejo v vrečah ter v kurjenju ognjev in podobno.

Član »Odrda jeklarjev« z Jesenic nam je pripovedoval o delu tabornikov, o njihovem programu itd. Povedal nam je, da je na tem zletu zbranih okoli 200 gorenjskih tabornikov, in sicer iz Kranjske gore, Jesenic, Radovljice, Kranja, Sk. Loke in Trzinca.

MLADINA ŽELEZARSKIH JESENIC ZA PRAZNIK MLADOSTI

Jeseniška mladina je tudi letos lepo proslavila praznik mladosti in rojstni dan maršala Tita. Zal je slabo vreme preprečilo do kraja izvesti celoten program. Mladinska manifestacija s kulturnim programom, ki bi morala biti včeraj (v nedeljo) na Pristavi, je preložena na prihodnjo nedeljo. Včeraj je več sto mladincev in mladink tekmovalo na proslavah v Kranju.

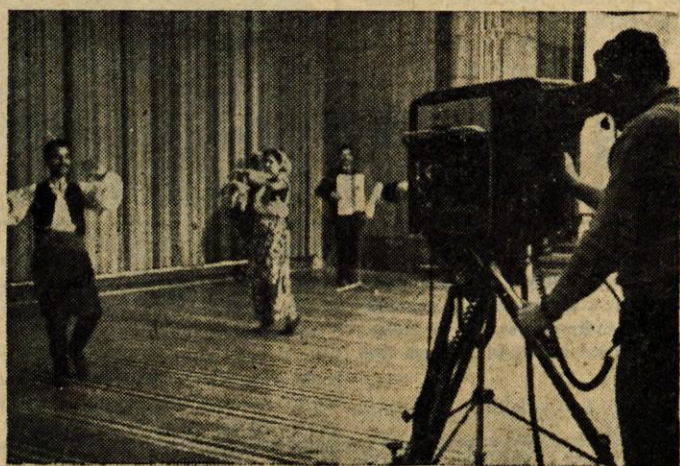
Praznovanje Dneva mladosti in rojstnega dne maršala Tita je jeseniška mladina povezala v enotensko prireditve v okviru mladinskega festivala. Letos je imela že osmi festival, ki je postal že tradicionalen. Prireditve so začele z mladinskim zborovanjem pred gimnazijo v soboto, 16. maja, ves naslednji teden pa so bile na sporedu razne kulturne in športne prireditve. Samo v športnih tekmovanjih je sodelovalo okrog 400 mladih. Najmožnejše je bilo tekmovanje v namiznem tenisu, kjer je nastopilo 32 ekih. V streljanju je sodelovalo 100 mladincev, tekmovali so še v odbojki, šahu in nekaterih drugih športnih panogah. Uspehe in rezultate športnih tekmovalj so razglasili v soboto na prireditvi »Pokaži, kaj znaš«, ki je bila v dvorani fizkulturenega doma na Jesenicah.

Pred dnevi je bilo na Jesenicah tudi posvetovanje članov Zveze borcev, ki bodo prihodnjo nedeljo spremljali šolsko mladino na Pristavo v Javorniškem rovtu. Člani ZB in udeleženci številnih partizanskih bojev bodo po pohodu po partizanskih poteh pripovedovali šolski mladini o dogodkih narodnoosvobodilne vojne.

KAKO JE NAŠA MLADINA PROSLAVILA DAN MLADOSTI?

Bled je zastopalo na svečani paradi, ki je bila včeraj 24. maja, dopoldne 400 udeležencev. Dan mladosti so na Bledu počastili s prireditvijo »Pokaži, kaj znaš«. Podobno prireditve pripravljajo tudi v Bohinju. Odtod se je parade udeležilo 100 mladincev, med njimi okrog 20 motoristov. Mladina z Jesenic je še posebej priredila osmi tradicionalni mladinski festival. Na zvezni festival so poslali 800 udeležencev, ki so sodelovali v vseh športnih panogah. Prav toliko mladine se je udeležilo parade iz Radovljice. V zaključnem defileju smo lahko videli tudi 200 članov mladine iz Železnikov. Tudi udeleženci iz Zirov so bili zastopani v paradi. Med njimi tudi kolesarji. Trzin je poslal na parado 1500 udeležencev, sodelovala je tudi trzinška mladina. Na festivalu je pokazala svoje znanje na športnem in kulturnem področju tudi mladina iz Škofje Loke. 800 udeležencev za Škofjo Loko prav gotovo ni majhno število. Tu in v vseh krajih kranjskega okraja so občinski komiteji pripravili in še pripravljajo v počastitev Dneva mladosti tradicionalne akademije, razna športna tekmovanja in sprevođe. F.

Festival v slikah

Dogodke festivala je Radio-televizija Ljubljana iz Kranja prenesla širom po domovini. Silka prikazuje televizijsko kamero med snemanjem na zaključni kulturni prireditvi, ki je bila v soboto zvečer v sejni dvorani poslopja OLO.

Ob rokometnem igrišču je bilo oba dneva nad tisoč gledalcev, ki so z največjim zanimanjem spremljali dogodke. Vsak doseženi gol je sprožil val burnega navdušenja.

Kljub slabemu vremenu, je bilo vse dni v Kranju nepopisno razpoloženje. Plesni ansambli so zabavali mlade ljudi v vseh večjih zabaviščnih prostorih. V restavraciji Park sta bila zlasti privlačna pevca zabavnih popevk z Reke.

LJUDJE IN DOGODKI

„Spremenite držo, prosim...“

Zdaj je za nami že drugi teden ženevskih razgovorov. In vendar, če napravimo obračun, se nam pokaže kaj slaba žetev. Veliko jih je, ki trdijo, da se obe strani nista v tem času niti za las zblížali med seboj, da je dosedanji rezultat enak ničli.

Morda je res težko ugotoviti značajši napredek, toda črnogledost vsekakor ni na mestu. Skromnejši opazovalci, ki merijo napredek tudi po milimetrih, zagotavljajo, da je Ženeva vendarle na dobri poti.

Minull teden sta obe strani pojasnjevali svoja stališča, ki sta jih podali v prvih sedmih dneh. Pri tem je vsaka stran vztrajala na svojih predlogih in ni pokazala dosti razumevanja za nasprotna gledišča. Vse to je na videz ustvarilo precej ostro ozračje. Pravijo, da je na zadnji seji ameriški zunanji minister Herter celo vstal od mize v protest, ker je Gromiko, sovjetski delegat ostro napadel Atlantsko zvezo.

Toda to je »nujno zlo«, je dejal neki ženevski opazovalec, ki ga je »treba prebroditi, ker sodi v že ustaljeno diplomatsko igro med Vzhodom in Zahodom.« Seje so namreč še vedno javne in vsaka stran govori še vedno bolj javnostl kot pa svojemu sobesedniku. Oba glavna nasprotnika, Vzhod in Zahod, za zdaj tudi še zmerom vztrajata na maksimalnih zahtevah, da bi lahko iz nasprotnika iztisnila čim večje popuščanje.

Razlike v stališčih so ostale v bistvu iste, kot so bile poprej, še preden so zunanji ministri sedli za okroglo mizo v Ženevi. V glavnem si jih lahko strnili v naslednjem nasprotju: Zahod se zaveza, naj bi najprej združili Nemčijo, nato pa sklenili mirovno pogodbo, Vzhod pa je za nasprotno pot — najprej mirovna pogodba, nato pa združitev. Zahod trdi, da je treba podpisati mirovno pogodbo z enotno Nemčijo, ker je tudi enotna Nemčija začela vojno, Moskva pa zatrjuje, da je treba prepustiti združitev Nemcem samim in da to ni stvar velikih sil.

Spričo sedanjega zastoja predlagajo zahodni zavezanci, naj bi prešli na tajne seje, Gromiko pa se temu postavlja po robu. Ne glede na nesoglasje o tem, pa so štirje zunanji ministri praktično že prešli na zaprte seje v posebni obliki. Sestajajo se namreč na skupnih večerjih, kjer ni prevajalcev in posvetovalnega štaba.

Nekateri opazovalci menijo, da bodo morda zunanji ministri v obednici našli več stičnih točk kot pa za uradno konferenčno mizo. Koliko bo to res obveljalo, bomo nemara videli že prihodnji teden, ko se bodo morda začela mehčati sedanja toga uradna stališča. Vsekakor nekateri menijo, da se bo dejanska konferenca začela šele sedaj. Kajti napočil je trenutek, ko bo treba stopiti z negibnega podstavka uvodnih stališč in poskusi tiste stične točke med obeh stranema, ki omogočajo sporazum.

Ko so se pred večerjo pri Herterju štirje zunanji ministri dobrohotno nastavili množici fotoreporterjev, je neki vneti fotograf zaprosil ministre, naj spremenijo držo. »Da,« se je hudomušno zasmel sovjetski minister Gromiko, »prav to bi bilo potrebno, da bi uspeli na konferenci.«

V tej domislici se skriva veliko zrno resnice. Kajti za uspeh nadaljnega poteka ženevskega sestanka bo treba precej spremeniti stališča na obeh straneh, saj je le z medsebojnim popuščanjem mogoče doseči sporazum.

MARTIN TOMAZIČ

Izdaja CP »Gorenjski tisk« — Urejuje uredniški odbor — Direktor S. Beznik — Odgovorni urednik Vojko Novak — Tel. uredništva 475 — Uprava 397 — Tekočil račun pri Komunalni banki v Kranju 607-70-1-135 — Izdaja ob ponedeljkih in petkih — Letna naročnina 600 dmarjev, mesečna 50 din

„BILO JE LEPO...“

Tako so povedali gostje, preden so odšli v sprevedu k zaključni manifestaciji festivala. Izkoristili smo priložnost za kratke razgovore. Zanimalo nas je, kako so se v Kranju počutili, kakšni so njihovi vtisi?

Čeprav so bili odgovori različni, izražajo isto misel — da je bilo lepo. Pustimo jim besedo:

Bitolj, Bogoljub Nedeljski: »Zelo sem bil zadovoljen z vsem — jaz in moji tovariši. Škoda, da je v petek deževalo. Tudi za tekmovanje je bilo dobro poskrbljeno. Samo televizijsko snemanje je bilo precej naporno. Hkrati pa smo bili veseli, da smo lahko nastopali

pred televizijsko kamero. Kar žal nam bo danes popoldne, ko se bomo morali posloviti od tega gostoljubnega kraja.«

Slavonski Brod, Drago Grizelj: »Dobro smo se počutili v Kranju. Pokrajina s planinami je izredno lepa. Radi bi si ogledali tudi druge kraje Gorenjske, zlasti Bled. Nobeden od naših ga menda še ni videl. To bi bilo nepozabno doživetje.«

Nikšič, Bridor Samardžić: »Iz Crne gore nas je prišlo malo. Samo kot delegacija TVD Partizan. Bili smo tu vse dni. Organizacija je bila odlična. Zmeraj pravijo, da so Slovenci spretni v teh stva-

Festivalske

VODSTVO PA TAKO
Prvi so v Kranju prispeli gostje iz Bitolja. Iz brzovlaka, s katerim so potovali naravnost iz Skopja, so izstopili z mandolinami in ostalo prtljago.

»Kje je vaš vodja,« smo jih vprašali, ko so se v lepem redu razvrstili na železniški postaji. »Ni ga. Verjetno se je odpeljal nekam naprej proti Jesenicam,« so povedali. — Nekje med potjo je bil iztaknil miren kotiček v nekem drugem vagonu in najbrže zaspal. Ko so se začeli pripravljati za izstop, so ga iskali, pa ga niso našli.

SREČANJE
Kolega iz Prištine, s katerim se je Francelj spoznal že prvi dan, je bil zelo prijazen. Zato je tudi ob srečanju naslednjega dne smatral za prvo dolžnost predstaviti Francelju svojo kolegico. Ko je ta segla Francelju v roko je komaj slišno zamrmrala svoje ime.

Pogovor se je potem zasukal okrog pedagoške šole v Prištini.

»Ste li vi baš iz grada Prištine?« jo je Francelj previdno pobaral v »pristinske srbsčini. Jaz? Jaz sem od tu iz Kranja, je smeje odgovorila.

DENAR IN NOSA

Kranj je bil poln pisanih noš: fantov z ozkimi, belimi hlačami iz Kometina in Melohije, deklet z bogato nabranimi slavonskimi krili, Bosank z dragocenimi ornamentami na oblekah...

Vse to je stari Janez, ko se je vračal z avtobusom proti Jezerskem, takole ocenjeval:

»Vse kar je prav. Tega pa vseeno ne razumem. Kranjci nosimo denar po žepih, te ženske ga pa kar okrog vratu obešajo.«
K. M.

Kako je bilo na prejšnjih festivalih

KREPITEV bratske povezanosti

Ze petič, vsako leto v teh majskih dneh, se zbere mladina iz vse Jugoslavije na festivalu »Bratstvo — enotnost.« Prvo leto v Nišu, drugo v Subotici, tretje v Slavonskem Brodu, lani v Prištini in letos v Kranju. In kje bo naslednji festival? Verjetno na Reki. Dokončno se bodo o tem še pomenili v nedeljo na sprejemu pri predsedniku OLO Kranj Viniku Hafnerju in predsedniku ObLO Kranj Francu Puharju.

Kako je bilo na dosedanjih manifestacijah bratstva in enotnosti jugoslovanske mladine?

Dragiša Mrkalič takole pripoveduje:

Bil sem vodja naše skupine na tretjem festivalu, ki je bil leta 1957 v Slavonskem Brodu. Z Gorenjske nas je šlo 185. Bili smo res gostoljubno sprejeti. Ko smo prišli na železniško postajo, je sicer pričelo deževati, bili smo utrujeni, pa smo hoteli ostati kar v barakah, čeprav so bila za nas pripravljena stanovanja po hišah. Tu so nam pozneje celo čistili čevlje in nam nosili zajtrk v posteljo. Kaj takega nisimo pričakovali. Pet pa nas je stanovalo v nekem hotelu, ki smo ga imenovali hotel »Prepih«.

Zadnjo noč, preden smo odšli domov, smo pripravili v domu Partizan zabavni večer, kjer so bili zabavni zlasti naši odbojkaši. Zabavali so vse druge.

Dragiša je bil tudi na četrtem festivalu »Bratstvo — enotnost«, ki je bil lani v Prištini. O tem nam je takole pripovedoval:

»Komaj so naši fantje prišli v Prištino, že so si nakupili bele šiptarske kapice (»keče«). Najprej so jih kupili košankarji, potem pa kmalu nismo več vedeli, kdo je Slovenec in kdo Šiptar.

Izredno doživljajo za nas je bilo srečanje s Titom. Predsednik republike je namreč sprejel festivalsko delegacijo 27. maja lani v Belem dvoru v Beogradu. Sedeli smo v dvorani, Tito pa je hodil od mize do mize in se pogovarjal z delegati. Nestrpno smo čakali, kdaj bo prišel k naši mizi. Ko je prišel, smo v pogovoru s njim spoznali, da zelo dobro pozna problematiko jugoslovanskih mest.

Otroški karneval? Ne. — Tudi naši mali so na svoj način — ljubko in prisrčno — manifestirali rojstni dan ljubljene maršala Tita in praznik mladosti.

reh. Zdjaj smo se o tem prepričali. Verjetno se bomo še nocoj vrnili. Zelo je bilo lepo, čeprav je nagajal dež. Tu smo videli, da imate mnogo tovarni in šol. Zato je tu laže organizirati take prireditve kot pri nas.«

Niš, Dragan Nikezić: »Slovenci so bili zelo prijazni in dobro so organizirali tekmovanja. Tudi za ostalo je bilo poskrbljeno. Tekmovali smo v atletskih in športnih panogah. Osvojili smo šest prvih mest. Zadovoljni smo zlasti z uspehom v streljanju. Na Gorenjskem še nisem bil. Le slišal sem, da je to lepa pokrajina. Res je. Zlasti prvi dan, ko smo prišli, smo kot očarani strmeli v zasnežene hribe. Nepozabno!«
-I. c.

Folklorne skupine so navdušile številne gledalce. Prvo doživljajo za ljubitelje narodne glasbe sta bila simpatična Šiptarja iz Prištine, ki sta spremljala prištinske folklorne skupine.

Dvorane v Prešernovem gledališču, Zadružnem domu na Primskovem in Svobode v Stražišču so bile vsak večer nabito polne. Nastopi folklornih skupin in ansamblov na rodne glasbe jih niso razočarali.

Delegacija s čestitkami in darili pri predsedniku Titu

K predsedniku republike Josipu Brozu-Titu so pričele prihajati delegacije iz vse Jugoslavije s čestitkami k njegovemu 67. rojstnem dnevu. V četrtek je predsednik Tito sprejel zastopnike pionirjev in otrok iz vseh krajev Jugoslavije, v petek pa vrsto delegacij iz naših mest, industrijskih središč in podjetij. V dobrodošlici je Tito povabil svoje goste, naj se počutijo kot doma, tako kot se on počuti v njihovih delovnih kolektivih.

III. KONGRES ZVEZE KOMUNISTOV MAKEDONIJE

V četrtek se je v stavbi narodnega Sobraanja v Skopju začel III. kongres Zveze komunistov Makedonije. Otvoril ga je sekretar CK ZK Makedonije Lazar Koliševski, ki je prvi dan imel tudi glavni referat. V petek je kongres nadaljeval delo v treh komisijah: ideološko-politični, gospodarski in v komisiji za politiko na vasi. V soboto dopoldne se je kongres sestal na zaključni plenarni seji.

S posveta sanitetnih inšpektorjev Proti honorarnemu zaposlovanju v sanitetnih inšpekcijah

V petek in soboto je bilo v Radovljici posvetovanje glavnih sanitetnih inšpektorjev ljudskih republik in zveznih sanitetnih inšpektorjev. Posvetovanje je vodil glavni zvezni sanitetni inšpektor dr. Rado Gerič. Na posvetovanju so obravnavali vprašanje kadrov v tej službi, o sodelovanju inšpekcije v mladinskih akcijah in nekatera organizacijska vprašanja.

Poročilo o prvem vprašanju je podal glavni sanitetni inšpektor LRS Stane Lajovec, o zdravstvenih sanitetah in stanju v mladinskih delovnih akcijah pa je poročal tovariš dr. Miodrag Vasiljevič. Kadri v tej inšpekciji imajo veliko in odgovorno nalogo, ker delajo na področju, ki je povezano z zdravjem in življenjem. Delo teh organov ima večših dalekošne posledice za narodno gospodarstvo in vpliva na življenjski standard najširših slojev. V naši državi imamo pri 1190 občinah sanitetne inšpektorate in referate. Pred dvema letoma je bilo v teh institucijah 66 stalnih sanitetnih inšpektorjev, 606

honorarnih in 402 pomožna sanitetna inšpektorja. Zaradi pomanjkanja kadra so v 231 občinah postavili medicinske higienike za opravljanje te dolžnosti. Tudi v okrajnih sanitetnih inšpekcijah ni dosti boljše. V Sloveniji smo imeli lani 16 stalnih, 96 honorarnih in 77 pomožnih sanitetnih inšpektorjev.

Pretežni del razprave so posvetili vprašanju honorarne zaposlitve inšpektorjev. Večina je bila proti takemu nameščenju, kajti dosedanje izkušnje so pokazale več negativnih kot pozitivnih lastnosti. Večina delegatov se je izrekla proti honorarnemu nameščenju. — Sklenili so, da bodo v prihodnje prešli postopoma na stalno nameščenje inšpektorjev.

S plenuma ObSS Radovljica

Družbeni standard

V četrtek 21. maja je bil v Radovljici razširjeni plenum ObSS Radovljica, ki so se ga udeležili predsedniki IO sindikalnih podružnic in predsedniki DS iz nekaterih podjetij.

Razpravljali so o zaključnih računih v gospodarskih organizacijah, o sredstvih za družbeni standard in poteku del, o tarifnih pravilnikih, o zaključku IV. kongresa sindikatov itd.

Ugotovili so, da nekatera podjetja niso predvidela po prvotnih načrtih potrebnih sredstev za družbeni standard, po drugi strani pa zaradi nepripravljenosti načrtov itd., predvsem pri gradnjah, dela ne potekajo, kot bi bilo zaželeno. Sklenili so, naj bi bilo zaželeno. Sklenili so, naj o teh problemih junija razpravljajo IO sindikalnih podružnic na razširjenih sejah in dajo v zvezi s tem svoje predloge za izboljšanje stanja.

Nadalje so ugotovili, da tudi izdelavo tarifnih pravilnikov podjetja niso storila potrebnega. Do 21. t. m. je bilo poslanih ObLO v potrditev šele 6 tarifnih pravilnikov od vseh, ki jih bo nad 50.

Po izjavah zastopnikov posameznih gospodarskih organizacij so pri izdelavi tarifnih pravilnikov, razen nekaterih primerov, upoštevali stališča sindikatov. Sindikalni odbori naj bi vplivali, da bodo tarifni pravilniki pravočasno predloženi v potrditev ObLO in ObSS. V kolektivih pa naj pravilno pojasnjujejo, da morajo biti tarifni pravilniki taki, da se bodo z dvigom proizvodnje dvigali osebni dohodki delavcev in da ni pravilno poviševati nenačrtno tarifnih postavk.
C. R.

naš razgovor

Positivno obravnavanje problemov kmetijstva

Zvedeli smo, da bo redni letni občni zbor Okrajne zadrugne zveze Kranj, dne 9. junija.

Material zanj že pripravljajo. V teh dneh bodo v glavnem končani tudi občni zbori kmetijskih zadrug. Ti so letos še toliko pomembnejši, ker so to prvi občni zbori v kmetijskih zadrugah, ki imajo organe samoupravljanja — zadrugne svete in upravne odbore. Predsednika OZZ Toneta Hafnerja in tajnika tovariša Šilerja smo vprašali, kaj so pokazali dosežki letošnjih občnih zborov kmetijskih zadrug. Takole sta nam odgovorila:

Od 59 kmetijskih zadrug v okraju jih je 50 občne zbornice že imelo. V glavnem so ti pozitivno obravnavali vprašanje kmetijstva in sprejeli ustrezne sklepe za dvig kmetijske proizvodnje ob sodelovanju individualnih proizvajalcev z zadrugo. Nekaj zadrug pa se je obravnavanju tega problema preprosto izognilo ali pa so ga obravnavali v negativnem smislu. Pojavljale so se tudi tendence, zlasti pri razdelitvi sklada skupne potrošnje, da bi se ta sredstva porabila za razne

subvencije, za kritje stroškov obveznih akcij za zatiranje škodljivcev, za pomoč pri varovanju živine, za razne investicije komunalnega značaja in podobno. Vendar so te stvari razčistili, v večini primerov že na samem občnem zboru, ali pa pri sprejemanju in potrjevanju gospodarskih načrtov za leto 1959.

Z oddajo nekmetijskih dejavnosti so se kmetijske zadrugre v precejšnji meri razbremenile z delom, ki pa pravzaprav ni spadalo v njihov okvir. Zadrugre se bodo zdaj res lahko posvetile pospeševanju kmetijske in gozdarske proizvodnje, ki naj temelji na kooperativnih odnosih med zadrugo in kmetom. Vodstva nekaterih zadrug tega niso razumela — to je prišlo do izraza tudi na občnih zboreh — in menijo, da se s tem jemlje zadrugam precejšen del dohodkov. Vendar, če bodo zadrugre aktivno posegle v organiziranje moderne blagovne kmetijske proizvodnje, njihov dohodek nikakor ne bo nižji. Razen tega pa bo izhajal iz tistih dejavnosti, ki so za drugim namenjene.«
T.

Na poti uspešnega uveljavljanja krajevnih odborov

Komisija za družbeno upravljanje pri Okrajnem odboru SZDL je nedavno napravila zanimivo anketo o delu krajevnih odborov.

Ugotovili so, da so ti organi krajevnih samouprav zelo uspešni pri mobilizaciji razpoložljivih sil in sredstev. V zadnjih letih so uredili mnoge ceste, vodovode, elektrifikacijo in druga dela z relativno majhno pomočjo iz občinskih proračunov. Menijo pa, da bi ti odbori, kot organi občinske samouprave, lahko opravljali še večje naloge tudi na področju šolstva, zdravstva in drugih potreb prebivalstva.

Doslej je največje zaupanje krajevnim odborom pokazala občina Kranj, ki je dala dokajšnja sredstva tem organom za lokalne potrebe. Pokazalo se je, da so krajevni odbori ta sredstva zelo smotrno porabili in — kar je posebej važno — s prostovoljnimi delom, materialom in krajevnimi samoprispevki so iz teh sredstev ustvarili dokaj večjo vrednost v izgotovljenih objektih.

Skupno je v okraju 88 krajevnih odborov. Štirideset od teh je od občinskih odborov prejelo že leta 1957 4 milijone dinarjev za njihove krajevnne komunalne potrebe, leto kasneje 6,5 milijona dinarjev in lani 9,7 milijona din. To kaže, da občinski odbori v vsakim letom res dajejo več sredstev krajevnim odborom, toda napore v tem cilju bi treba še povečati.

Razen želje po večjih gmotnih sredstvih pa krajevni odbori v svoji anketi izražajo tudi željo po večjem sodelovanju oziroma organizacijsko pomočjo s strani občinskih organov in političnih in družbenih organizacij. Želijo, da bi poslanci, zlasti pa odborniki občinskih in okrajnega ljudskega odbora in člani svetov, večkrat prihajali na njihove seje, jim s širšimi izkušnjami pomagali reševati krajevne probleme.

Po podatkih iz 40 krajevnih odborov, ki so odgovorili na anketo, je razvidno, da imajo le-ti 275 članov, kar dokazuje, da so ti organi torišče množičnega udejstvovanja v komunalnem sistemu. — Presenetli pa ugotovitev, da je v teh organih samo 16 odstotkov delavcev in 50,5 odstotka kmetov. Po družbenih funkcijah je od teh 275 članov 40 v ZK, 101 v občinskih odborih SZDL, 99 v zadrugnih svetih itd. 115 od teh je tudi v okrajnem, občinskih ljudskih odborih in svetih, kar dokazuje dokajšnjo povezanost s krajevnimi odbori. Zelo pa iznenadi, da sta med temi dve ženi in 11 mladincev.

V Kranju, Radovljici in po drugih občinah so zadnje čase spregovali tudi o krajevnih odborih, ki jim skušajo pomagati pri njihovih stremljenjih. V naši komunalni ureditvi lahko prav krajevnim odbori veliko pomagajo pri uresničevanju skupnih ciljev.
K. M.

OBVEŠČEVALEC

MALI OGLASI

Kmetijska zadruga Češnjica pošta Železniki išče kvalificirano **takarico**. Nastop službe 1. junija ali kasneje. Plača po tarifnem pravilniku. Samsko stanovanje zagotovljeno. 3401

Dvajset prenočišč za eno leto išče tekstilna tovarna »INTEKS« v Kranju. Prijave za prenočišča sprejema personalni oddelek. 3405

Prodajno dobro ohranjen motor DKV 350 ccm v uporabnem stanju. Za leto 1959 je registriran. Senčur št. 16 pri Kranju.

Prodajno kolo ohranjeno in odlično ohranjeno moško kolo samo za 15.000 dim. Naslov v ogl. odd.

Izgubil sem očala od Drulovke do Kranja. Kržišnik Valentin, Drulovka 35, Kranj. 3425

Žensko torbico sem našla na avtobusni postaji. Lastnik jo dobi ravno tam. 3426

Prodajno krojaški šivalni stroj »Pfaff 34«. Jelenčeva 2, Kranj 3427

Ugodno prodajam za 2 para vodnih kamnov premera 96 cm **obode, grode, kronce** — novo prima izdelak ter os za cirkularno kombinirano za šmirgel. Zg. Otok 7, Radovljica. 3428

Prodajno vrtno mrvo stoječo ali zamenjam za enakovredno. Naslov v oglašnem oddelku. 3429

Prodajno 7 kub. metrov desk 25 do 50 mm ali zamenjam za opeko. Naslov v oglaš. odd. 3430

Prodajno travnik med Sepčurjem in Kranjem, radio »Kosmaj«, **motorno kolo** DKW 250 ccm z amortizerjem, **moped** »Ilo«, **moško kolo** in 2 postelji z omarami. Vodopivčeva 13, Kranj. 3431

Kupim dobro kozo mlekarico. — Zadnikar Franc, Potoče 24, Preddivor. 3432

Enodružinsko hišo v Kranju vseljivo v avgustu kupim. Naslov v oglašnem oddelku. 3433

Kupim weekov lonc za vkuhanje 25 litrski. Milena Kališnik, Tovarna finega pohištva Tržič. 3434

Iščem kmečko žensko srednjih let, ki ima veselje do manjšega posestva. Ponudbe oddati na oglašni oddelek s sliko pod »ženiteve«. 3435

Nudim nagrado tistemu, ki preskrbi starejši ženski sobo, kuhinjo s pritklinami v Škofji Loki. Ponudbe oddati v oglašni oddelek pod »Nagrada 30.000 din«. 3436

Moped, rabljen in nov desni vzdoljni štedilnik z nemškimi ploščicami, prodajam. Oblak Ivanka, Bled, Rečica 54.

Najdeno žensko kolo znamke Cottur dobite v Kranju, Stara cesta 16.

dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku. Prijave sprejema uprava podjetja, Smedniška 1, Kranj.

RAZPIS

Upravni odbor Obratne ambulante »Tiskanina« v Kranju razpisuje naslednja delovna mesta:

1. zobozdravnika
2. zobarja
3. zobotehnikarja
4. medicinske sestre za industrijsko higieno
5. 2 zobni instrumentarki
6. finančnega knjigovodjo.

Pogoji: ad 1. ustreza izobrazba, končan staž; — ad 2. ustreza izobrazba, eno samsko in eno družinsko stanovanje sta zagotovljeni; — ad 3. ustreza izobrazba; — ad 4. absolvirana srednja ali višja šola za medicinske sestre; ad 5. ustreza izobrazba; ad 6. srednja ali njej podobna šola z znanjem strojepisja in računovodstva. Kandidati s prakso imajo prednost.

Plača po ZJU, položajna po pravilniku o plačah OA »Tiskanina«. Prošnje s kratkim življenjepisom pošljite na Upravni odbor Obratne ambulante »Tiskanina«, Kranj.

KORIŠČENJE VODE

Obveščamo potrošnike na območju kranjskega vodovoda, da bo voda do nadaljnjega od 22. ure zvečer do 4.30 ure jutraj zaprta, ker jo primanjkuje. Obenem opozarjamo, da naj potrošniki varčujejo z vodo in ne zalivajo vrtov.

Direkcija Vodovoda
ObLO Kranj

OBVESTILO

1. Ginekološka ambulanta Zdravstvenega doma Jesenice vrši preglede redno od ponedeljka do petka med 12. in 15. uro. Ta ambulanta sprejema tudi žene brez napotnic, vendar morajo imeti te v redu potrjeno zdravstveno izkaznico, ter morajo biti pristojne pod Zavod za socialno zavarovanje Jesenice. Žene, ki spadajo pod pristojnost drugih Zavodov za socialno zavarovanje, se brez napotnic ne bo sprejelo.

2. Ambulanta za sterilnost, kontracepcijo in preglede po porodu, vrši preglede vsako soboto med 12. in 14. uro.

Preglede v obeh ambulantah vrši dr. Tatjana Zalokar. Navedeni ambulanti se nahajata v prostorih Bolnice Jesenice.

ZAHVALA

Zahvaljujemo se dr. Grebenškovi za uspešno operacijo in strežnemu osebju Otološkega oddelka v Kranju za pomoč pri zdravljenju. — Smolej Lojze in Kolenko VIII.

OBVESTILO

V petkovi številki »Glas Gorenjske« 29. maja bo objavljen seznam prostih učnih mest v obrti, trgovini in gostinstvu. — Obrtna, Trgovinska in Gostinska zbornica Kranj.

RAZPIS

za tečaj politične šole pri CK ZKS (od 1. septembra 1959 do 31. januarja 1960)

Tečaj Politične šole je namenjen predvsem delavcem in delavkam v industriji in kmetijstvu, ki so se že uveljavili v organih delavskega in družbenega upravljanja, v organih oblasti, sindikatih, društvih itd., in jim daje potrebno širše znanje iz politične ekonomije in znanstvenega socializma. Prijave z osebnimi podatki, spodatki o dokončanih šolah, o osnovnem poklicu, zaposlitvi, višini mesečnih prejemkov ter tudi o stažu in funkcijah v političnih organizacijah in družbenih organih pošljite najkasneje do 30. junija 1959 na upravo politične šole pri CK ZKS, Ljubljana, Parmova 39 in tudi na svoj občinski komitej ZKS.

O sprejemu v tečaj in internat, ki je pri Politični šoli, bo vsak posameznik pisмено obveščen, in sicer najmanj 14 dni pred pričetkom tečaja. Podrobnejše informacij dobite na upravi šole oziroma na občinskem komiteju svojega področja.

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izdubi našega nadvse ljubljenega papa

ROSSA ALBERTA

izrekamo iskreno zahvalo g. dr. Vrtnjaku za požrtvovalno zdravljenje, gospodoma Blaju in Žužku, tovarišu Držaju za ganjlive poslovilne besede, pevcem Prešernovega pevskega zbora, darovalcem cvetja in vsem, ki so ga spremili na njegovi posledni poti.

RODBINA ROSSOVA in TERNOVEC

KINO

»STORŽIČ«, Kranj: 26. maja ob 16., 18. in 20. uri ameriški film »JUTRI BOM JOKALA« — zadnjič.

Letni kino »PARTIZAN«: 26. maja mehiški film »GLASBA V NOČI« — zadnjič. 28. in 29. maja ameriški cinemaskopski film »POTEMNELI ANGELI«, predstava vsak dan ob 20.30 uri.

Naklo: 28. maja ob 20. uri ameriški barvni film »HOUDINI«.

»RADIO«, Jesenice: 27. do 29. maja francosko - italijanski film »NOČ NAD PARIZOM«, predstava vsak dan ob 18. in 20. uri.

»PLAVZ«, Jesenice: 28. in 29. maja ob 18. in 20. uri jug. ruski barvni film »ALEKSA DUNDIČ«.

Zirovnica: 27. maja ob 20. uri jugoslovansko-ruski barvni film »ALEKSA DUNDIČ«.

Dovje: 27. maja ob 18. in 20. uri ameriški barvni film »PLES NA VODI«.

Bled: 26. in 28. maja sovjetski barvni film »VASA ŽELEZNOVA«. Predstave vsak dan ob 18. in 20. uri.

Radovljica: 26. in 27. maja ob 18. in 20. uri jugoslovanski film »POIŠČI VANDO KOS«.

»SORA«, Škofja Loka: 26. in 27. maja slovensko-nemški barvni film »DALMATINSKA SVATBA«.

Duplica pri Kamniku: 27. in 28. maja kitajski film »MATI«. Predstava vsak dan ob 20. uri.

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 10., 13., 15., 17., 22 in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 13., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

TOREK, 26. MAJA

8.05 Ermanno Wolf-Ferrari: Odlomki iz opere Štirje grobjarji — 8.40 Potopisi in spomini - Branko Pavlovič: S Titom skozi ofenzive - IV. — 10.10 Zborovske pesmi Zorka Prelovca — 10.45 Za dom in ženo — 11.30 Oddaja za otroke — 12.15 Kmet. nasveti - Ing. Ljudmila Haller: Ureditev pasič za kokoši — 13.30 Edward Mac Dowell: Skladbe o morju — 14.15 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 15.40 Humoreska tega tedna - S. J. Perelman: Zobje in duša — 16.00 Za glasbene ljubitelje — 18.00 Domače aktualnosti — 18.40 Iz zbornika spominov - Rudi Ileč: Partijska organizacija med viničarji in kočarji — 20.00 Plesni orkester RTV Ljubljana pred mikrofonom in pred publiko — 20.30 Radijska igra - Wolfgang Weyrauch: Pred snežnim pogorjem — 22.15 Popevke in ritmi — 23.10 Lepe melodije.

SREDA, 27. MAJA

8.05 Poje Ljubljanski komorni zbor pod vodstvom Milka Škoberneteta — 8.25 Evropski orkestri zabavne glasbe — 9.00 Jezikovni pogovori — 9.15 Emil Adamič: Ljubljanski akvareli — 10.10 Od popevke do popevke — 10.35 Drobne skladbe velikih mojstrov — 11.00 Na vrtljaku zabavnih melodij — 12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Jaka Ferjan: Krmiljenje prašičev po odstavitvi — 12.25 Slovenske narodne — 12.45 Iz Ponchiellijeve »Gioconde« — 13.30 Pesmi o morju — 13.45 Straussovi valčki — 14.35 Krešimir Baranovič: Simfonietta za godalni orkester — 15.40 Iz krvi rdeče... (Vinko Košak) — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestanek ob petih — 17.30 Bosenske pesmi — 18.00 Kulturna kronika — 18.15 Mariborski instrumentalni ansambel izvaja popularen spored — 18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih —

ČETRTEK, 28. MAJA

8.40 Potopisi in spomini - Branko Pavlovič: S Titom skozi ofenzive - V. — 9.00 Pevci in godci iz Celja — 9.20 Melodija, popevka in ritmi — 10.10 Plesni motivi raznih narodov v socialistični glasbi — 11.00 Arije iz francoskih oper — 11.30 Oddaja za cicibane — 12.00 Koroške narodne poje Mirko Kernjak — 12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Mirko Šušteršič: O pravilnem poseku lesa — 13.55 Pesmi slovenskih avtorjev poje Mariborski komorni zbor pod vodstvom Rajka Sikoška — 14.15 Turistična oddaja — 15.40 Na platnu smo videli — 17.10 Iz opernega sveta — 18.00 Četrtekova reportaža — 18.45 Radijska univerza - Franc Druskovič: Prometna varnost — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.30 Iz komorne zakladnice — 22.15 Po svetu jazz.

šport - šport - šport - šport - šport

IZPOLNJENA PRIČAKOVANJA

V petek in soboto so se na igriščih v Kranju srečali mladinci in mladinke iz dvanajstih mest Jugoslavije v okviru prireditve 5. mladinskega festivala Kljub dežju, ki je vztrajno botroval prireditvam, je manifestacija dosegla svoj namen. Izredna množičnost in tovarištvost pa je ob dnevu mladosti najlepše voščilo tovarišu Titu za njegov rojstni dan.

V zadnji odločilni tekmi je moška ekipa Kranja podlegla odličnim Rečanom. Ti so že v prvih minutah vodili s 3:0 in domači igralci vse do konca tekme niso mogli izenačiti. Tudi ženske so izgubile finalno srečanje, in sicer proti Subotici. To je popolnoma razumljivo, saj je za ekipo Subotice igralo popolno moštvo Spartaka z državno reprezentantko v vratih.

NOGOMET

Nogometnega turnirja se je udeležilo pet moštev. Tekme so bile na igrišču Triglava v Kranju in na igrišču Mladosti v Stražišču. V odločilni tekmi za prvo mesto med Reko in Kranjem, so Kranjčani vodili v prvem polčasu z 2:0, vendar so gostje v drugem polčasu izenačili rezultat in zaradi boljše razlike v golih osvojili prvo mesto. Končni vrstni red: 1. Reka 7, 2. Kranj 7, 3. Škofja Loka, 4. Bosanski Samac, 5. Tržič — vsi po 2 točki.

ROKOMET

Tekmovanje v rokometu je bilo eno najkvalitetnejših. Zal je razmočeno igrišče oteževalo igro. Večina tekem je bila odigrana na novem igrišču pri Pokojniškem zavodu, nekaj pa tudi v Stražišču. V polfinalnem delu turnirja so bila moštva razdeljena pri moških in ženskah v dve skupini. Nastopilo je 7 moških in 6 ženskih ekip. V finalu so se srečali prvoplasirani iz predtekmovalj. Vrstni red — moški: 1. Reka, 2. Kranj, 3. Slavovski Brod, 4. Subotica, 5. Niš, 6. Priština, 7. Tržič. Ženske: 1. Subotica, 2. Kranj, 3. Slavovski Brod, 4. Reka, 5. Bosanski Samac, 6. Tržič.

ATLETIKA

Moški — 100 metrov: Menhart (Sub) 11,7, Rejc (Sk. L.) 11,8, Minjavljivič (Niš) 11,8; 200 metrov: Menhart (Sub) 24,7, Juvan (Kranj) 25,2, Ilc (Kranj) 25,7; 4x100 metrov: Subotica 48,6, Kranj 49,0, Reka I 49,6; 1000 metrov: Homan (Sk. Loka) 2:38,1, Florjančič (Kranj) 2:41,6, Grašič (Kr) 2:41,7; višina: Seljak 170, Tonkovič 170, Copot (Kr) 165, Rakovič (Kr) 165; daljina: Milosavljevič 648, Cuš (Škofja Loka) 626, Obradovič 610; disk: Blenkuš (Kr) 34,93, Cimerman (Kr) 31,59, Stankovič (Niš) 29,35; krogla 7 kg: Hafner (Kr) 12,01, Blenkuš (Kr) 11,90, Kalan (Kr) 11,45. **Ženske — 60 metrov:** Lazar (Subotica) 8,5, Pravst (Kr) 8,6, Komljanovič (Reka) 8,6; 400 metrov: Jevšnik (Kr) 1:07,6, Paljnkas (Subotica) 1:08,4, Krsul (Reka) 1:09,0; 4x60 metrov: Subotica 34,6, Kranj 34,7, Reka 36,1; višina — Agodini (Reka) 140 Poljakovič (Subotica) 135, Sluga (Reka) 130; daljina: Horvat (Subotica) 435, Aničič (Reka) 430, Pele (Škofja Loka) 429; krogla 4 kg: Brajčević (Priština) 9,47, Mandič (Subotica) 9,12, Orlovič (Reka) 9,05; disk: Orlovič 30,15, Brajčević (Priština) 29,26, Koder (Kranj) 27,27.

ODBOJKA

Končni vrstni red — moški: 1. Jesenice, 2. Reka, 3. Slavovski Brod, 4. Priština, 5. Kranj, 6. Subotica, 7. Bosanski Samac. Ženske: 1. Jesenice, 2. Kranj.

KOSARKA

Končni vrstni red — moški: 1. Slavovski Brod, 2. Subotica, 3. Reka, 4. Kranj, 5. Jesenice, 6. Škofja Loka.

V zaključni tekmi je Bosanski Brod premagal Subotico s 66:41. Košarkarji iz Slavovskega Broda so bili povsem zaslužen prvi, saj so pokazali izredno dinamično in duhovito igro. Ženske: 1. Priština, 2. Kranj, 3. Slavovski Brod, 4. Reka, 5. Jesenice, 6. Subotica.

STRELSTVO

V okviru festivala so se srečali tudi strelci. V petek in soboto se je zbralo na strelišču ob strugi Kroke več kot 70 strelcev. V tekmovalstvu je malokalibrska puška, se je pokazala premoč gostov iz Niše, medtem ko je bilo očitno, da domači strelci nimajo zadosti treninga. Rezultati: zračna puška — moški ekipno: 1. Kranj 1288, 2. Niš 1269, 3. Subotica 1254, 4. Jesenice 1247, 5. Škofja Loka II itd. — Moški posamezno: Cvetkovič (Niš) 270, 2. Dobravec (Jesenice) 267, 3. Otrin (Kranj) 266. Ženske ekipno: 1. Niš 692, 2. Kranj 682, 3. Jesenice 643, 4. Reka 641. Ženske posamezno: 1. Stojanovič (Niš) 243, 2. Otrin (Kranj) 234, 3. Bratanič (Jesenice) 229, 4. Jakovljevič (Niš) 229 itd.

Malokalibrska puška — moški ekipno: 1. Niš 1203, 2. Kranj 1170, 3. Jesenice 1094. Posamezno moški: 1. Janez Otrin 261, 2. Grozdanič (Niš) 252, 3. Matejčič (Niš) 244, 4. Malovrh (Kranj) 244 itd. Ženske ekipno: 1. Niš 683, 2. Kranj 632, 3. Reka 586 itd. Ženske posamezno: 1. Jakovljevič (Niš) 241, 2. Peternej (Kranj) 225, 3. Otrin (Kranj) 229 itd.

NAMIZNI TENIS

V polfinalnem delu so bila moštva razdeljena v dve skupini in iz vsake skupine sta se po dve moštvi uvrstili v finale. Izidi finala: Kranj I : Kranj II 5:2, Kranj I : Tržič 5:0, Kranj I : Subotica 5:1, Kranj II : Tržič 5:0, Kranj II : Subotica 5:2, Subotica : Tržič 5:2. Končni vrstni red: 1. Kranj I 3 točke, 2. Kranj II 2 točki, 3. Subotica 1 točka in Tržič brez točke. Moštvo Kranja je nastopilo v postavi: Teran, Tomc, Frelj R. Ženske nastopila so tri moštva, zmagale so Kranjčanke v postavi: Plut, Knap, Jernejčič, Čadež. Izidi: Kranj : Subotica 3:0, Kranj : Priština 3:0, Subotica : Priština 3:0. Vrstni red: 1. Kranj 2, 2. Subotica 1, 3. Priština brez točke.

SAH

Sahovska tekmovanja so bila v stari sejni dvorani OLO in se jih je udeležilo 8 moštev. Ekipa se odigrale po štiri kola v švicarskem sistemu. Upravičeno je zmagalo moštvo Kranja v postavi: Bavdek, Siherl, Stefe, Zupančič.

Vrstni red: 1. Kranj I 11,5, 2. Subotica 11, 3. Priština 9,5, 4. Slavovski Brod 8, 5. in 6. mesto Kranj II in Reka po 7,5, 7. Niš, 8. Tržič.

TENIS

Ker je Subotica odpovedala udeležbo, sta v edinem dvoboju nastopili moštvi Jesenic in Kranja. Rezultati: Klinaar : Rebolj 6:1, 6:2; Kristan : Beden 6:4, 0:6, 0:6; Tomaž : Gunčar 6:0, 6:2. Ženske: Gunčar M. : Kristan 6:1, 6:1.

JUDO

V okviru festivalskih prireditve je bil tudi sobotni propagandni nastop judoistov Olimpije in Triglava na Titovem trgu. Zmagala je Olimpija 7:5. Ob koncu je bil propagandni nastop, ki je navdušil gledalce. Igor

FINALNA TEKMA

ZA NOGOMETNI POKAL JUGOSLAVIJE

Crvena zvezda : Partizan 3:1 (1:0)

SLOVENSKA CONSKA NOGOMETNA LIGA

Ljubljana : Grafičar 3:0 (1:0)

Branik : Izola 7:0 (3:0)

Subota : Krim 1:1

Kladivar : Jesenice 10:1

Slovan : Maribor 2:0

V petek je dež rokometno igrišče skoraj povsem uničil. Vso soboto dopoldne so ga morali popravljati, da so popoldne lahko odigrali zaključne tekme. Pionirji so bili pri valjanju igrišča neutrudljivi.

Se večje razburjenje kot med gledalci, je bilo med igralci. Rokometiši in nogometiši (na sliki) so se dva dni borili bolj s slabim igriščem kot z nasprotnikom.

Zaslužena zmaga

Triglav : Rudar 8 : 2 (2 : 2)

Kranj, 24. maja.

V današnjem kolu slovenske cone lige sta se na igrišču Triglava srečala Rudar iz Trbovelj in domači Triglav. Za tekmo je vladalo veliko zanimanje, saj se je na igrišču zbralo okoli 2000 Kranjčanov. Vse tri gole za Triglav je danes dosegel Mihelčič, ki je bil dober zlasti v streljanju na gol.

Ko je žoga krenila iz bele točke, so vsi prisotni pričakovali, kaj se bo zgodilo. Prve minute so bile polne vznemirjenja. Triglav je

nekajkrat izvrstno napadel, toda dober vratar gostov je vse strele ubranil. V 10. minuti je Knaus dosegel gol za Rudarja in s tem vodstvo 1:0. Komaj štiri minute pozneje je Mihelčič (v 14. minuti) iz kota podano žogo poslal v gol in izenačil. V 23. minuti je spet Mihelčič z lepim strelom s krila povišal rezultat na 2:1. Podobno je padel tudi drugi gol za Rudarja v 28. minuti. Dosegel ga je Perc in s tem postavil tudi rezultat polčasa. Drugi polčas, lahko rečemo,

je potekel v popolni premoči Triglava in so igralci Rudarja je redko prihajali pred vrata Triglava. Za goste je bila usodna 49. minuta, ko je Mihelčič dosegel odločilen gol 3:2 za Triglav.

Sodnik Aljančič iz Ljubljane danes ni bil objektivna in ni zadovoljil. M. Z.

OBRAZI IN POJAVI

ZASLUGE

Ocenjevanje! Sleherneja je to zanimalo. Kako tudi ne, saj se bo vendar tu merila plača, prejemki vsakega posameznika. Popisane pole papirja so bile kot važna sodba za napredek, za prejemke, za končno pokojino — za življenje. Zato je bila razprava o tem dokaj živahna.

Prav ko so menili, da nima nihče več kaj reči, se je dvignila še ena roka:

»Meni niste opisali vsega. Sem član Zveze borcev.«

»Brž se je oglasil drugi, tretji...«

»Sem član Socialistične zveze. Nič niste opisali tega.«

»Sem član...«

»Sem član...«

V dvorani je nastalo vznemirjenje. Mnogi so bili že pripravljene, da bi morda spregovorili, skušali dokazati očitno krivico, ker članstva ne upoštevajo.

Vendar se je vznemirjenje pogleglo, kajti sodili so, da bo predsedujoči znal te pomanjkljivosti pravično in nepristransko upoštevati.

Toda na razočaranje večine se je ta zapičil v drugo skrajno smer.

»Lepo in prav je, da ste člani. To je vaša dolžnost,« je začel.

»Pogovoriti pa bi se morali, kako v teh organizacijah sodelujete, kako pomagate, kakšne težave imate.«

Ponovil je še nekateri in čakal. V dvorani je bilo tiho in mučno.

Zato je bilo vsem zelo prijetno, ko so po dolgem molku zaslišali besedo: »Zaključujem...«

M.

iz naših krajev

TRIDESET LET PLANINARSTVA V GORJAH PRI BLEDU

Ob koncu maja bo poteklo natančno trideset let, odkar je bilo v Gorjah pri Bledu na ustanovnem občnem zboru ustanovljeno Planinsko društvo. 24. maja letos so to pomembno obletnico slovesno praznovali z razvitjem društvenega prapora. Slavnost je bila ob vhodu

Tržaška koča na Doliču, ki jo je zgradilo Planinsko društvo Gorje

v sotesko Vintgar. Prvo večje delo, ki ga je gorjansko društvo opravilo v preteklosti, so znane galerije v Pokljuški luknji. Glavna dejavnost društva v predvojnem času je bila usmerjena v raziskovanje jam. Najbolj znana jama, ki so jo tedaj odkrili, je Gorjanska jama v Krnici z lepimi kapniki. Po vojni

je prevzelo v upravljanje Dom pod Triglavom, ki ga še zmeraj oskrbuje. Med največje uspehe šteje društvo gradnjo nove lične planinske kočice na Doliču. Snežni plaz jo je namreč v zimi 1950-51 popolnoma opustošil. Nedaleč od tod je društvo v zelo težkih okoliščinah dogradilo leta 1954 novo kočico.

Med 600 člani je v gorjanskem društvu skoraj polovica mladine. Vodstvo društva je za ljubitelje planin prirajalo številne izlete v hribe, hkrati pa je priredilo vrsto predavanj o slovenskih planinah. Ob letošnjem jubilejnim letu se planinci Gorij s ponosom spominjajo na prehojeno pot in na uspehe, ki so jih dosegli z marljivim delom.

JESENIŠKI TABORNIKI SO PROSLAVLJALI

Taborniki na Jesenicah so se na proslavo 40. obletnice KPJ oziroma mladinskega festivala kar najbolje pripravili. Priredili so taborniško razstavo v domu Partizan, taborniški večer ob ognju pred železniško postajo in pomagali tudi pri drugih mladinskih proslavah in športnih prireditvah.

Na razstavi so svoje delo prikazali v najrazličnejših oblikah — fotografiji, ročnih delih, modelarstvu itd. Ob tabornem ognju je govoril sekretar Ljudske mladine na Jesenicah in v svojem govoru poudaril pomen KPJ v dolgoletnih bojih za socializem.

TUDI NA KOROŠKI BELI »POKAŽI, KAJ ZNAŠ«

Klub Mladih tehnikov na osemletni osn. šoli na Koroški Beli, je pretekli teden pripravil prireditev pod naslovom »Pokaži, kaj znaš«. Številni učenci in dijaki so pred posebno komisijo odgovarjali na vprašanja iz elektrotehnike, fotoamaterstva, avtomobilizma in letalstva. Tistim, ki so najbolje odgovarjali, je občinski odbor LT Jesenice podelil praktične nagrade v skupni vrednosti 10.000 din.

SPET PO TOLIKIH LETIH

Na Duplici so se v nedeljo srečali v nogometni tekmi stari igrači Domžal in Virtusa iz Duplice, ki so se pred vojno tolikokrat pomerili za prvenstvo kamniškega okraja. Zmagal je pokal so tokrat odnesli Domžalčani z rezultatom 2:1.

FOTO KLUB V BOHINJSKI BISTRICI

Na željo prebivalstva Bohinjske Bistrice je Občinski odbor LT Jesenic skupno s foto-klubom Jesenice sklical ustanovni občni zbor foto kino kluba Bohinjska Bistrica. Občinski odbor Ljudske tehnike Jesenice je novo ustanovljenemu klubu priskočil na pomoč s finančnimi sredstvi.

TUDI V KRANJU DRUŠTVO KNIHOVODIJ

V avli OLO v Kranju je bil pred dnevi ustanovni občni zbor Društva knjigovodij, ki se ga je udeležilo 200 interesentov za članstvo. Namen društva je, skrbeti za strokovno in tehnično izpopolnitev teh uslužbencev, prirejanje raznih tečajev, predavanj, skrb za pravilno zaposlovanje itd.

JESENIŠKI ŽELEZARJI POJDEJO V RAVNE

Odbor za proslavo 90-letnice Železarne Jesenice je vključil v obširni program prireditev v počastitev 90-letnice obstoja jeseeniške Železarne tudi obisk jeseeniških železarjev-Svobodašev pri ravenskih železarjih. 100 jeseeniških železarjev je bilo v nedeljo na Ravnah, kjer so priredili koncert moškega, mešanega zbora, orkestra in združenega zbora ob spremljavi orkestra.

Prvi turistični vodiči v Kranju

Turistično društvo Kranj uspešno uresničuje letošnji delovni program. Med posebno pomembne uspehe dela sodi tudi usposobitev prvih turističnih vodičev, ki bodo poslej delovali na področju Kranja in v bližnji okolici. Vodiči so obiskovali dvomesečni tečaj, na katerem so tolmačili snov predavatelji iz Ljubljane in Kranja. Tečaj je bil zaključen v sredo, 20. maja; kandidati so opravili izpite iz zgodovine Kranja, arheologije, spomeniškega varstva itd. Izpit je z uspehom opravilo 20 tečajnikov.

Ob tej priložnosti smo vprašali izpitno komisijo, kakšno znanje so pokazali mladi tečajniki. Doblili smo razveseljiv odgovor. Na splošno so tečajniki tvarino dobro obvladali, medtem ko so nekateri pokazali kar presenetljivo znanje.

Tečajniki med izpitom na terenu

Pionirji Jegorovega odreda so praznovali

V okviru novoustanovljenega Društva prijateljev mladine v Škofji Loki bodo ob Dnevu mladosti praznovali pionirji Jegorovega odreda 40-letnico ustanovitve KPJ.

23. maja so pionirji lutkovnega krožka priredili igrice »Tonček — partizane«, zvečer istega dne pa je bila pred osnovno šolo svečana akademija. Od 24. do 26. maja bo v šolski telovadnici odprta raz-

stava. Svoje izdelke bodo razstavljali: otroški vrtec, taborniška družina, »Svobodni Kamničnik« in pionirji od 1. do 8. razreda osnovne šole Škofja Loka. Pionirji foto krožka bodo razstavili slike raznih zgodovinskih spomenikov iz Škofje Loke in okolice, ki so jih sami posneli in izdelali. Brodarsko modelarski krožek se bo predstavil z različnimi skrbno izdelanimi modeli ladij in avionov. Radio amaterski krožek bo razstavil detektorje in enocevnik, kar so pionirji izdelali pri krožku. Svoje izdelke bodo razstavili še: kemični, filatelistični, literarni, gospodinjski in športni krožek. Pionirji Avto-moto krožka so v smislu teh prireditev v »Tednu prometa« pod vodstvom LM Škofja Loka urejali promet na glavnih cestah.

Pri urejanju šolskega parka so pionirji opravili 1024 ur prostovoljnega dela.

Praznovanje bodo zaključili z vrsto športnih prireditev in z drugim velikim republiškim tekmovanjem »Mladih tehnikov«.

CESTA DOMŽALE—DUPLICA

Ta mesec so začeli urejati cesto Domžale—Duplica, da jo pripravijo za asfaltiranje. Zdej razkrivajo teren in polaganje betonske cevi za kanalizacijo v Šmarci in v Jaršah.

NESREČE

SKOČIL JE Z VLAKA

V torek, 19. maja zvečer je bilo Tajništvu za notranje zadeve sporočeno, da je neki potnik padel z brzega vlaka, ki je peljal v smeri Kranj—Jesenice. Nesreča se je pripetila pri Globokem.

Kasneje je bilo ugotovljeno, da je bil ponesrečenec S. S. iz Crnog loga pri Novem Beogradu. S. S. je povedal, da je potoval z vlakom na Jesenice kot slepi potnik. Peljal se je na stopnicah. Bil je namenjen na letni dopust. Ponesrečenec je izjavil, da z vlaka ni padel, temveč da je odskočil v trenutku, ko je vlak vozil počasi. S. S. si je pri padcu poškodoval levo nogo v stopalu. Prepeljan je bil v jeseeniško bolnišnico.

TUDI USTAVLJANJE UTEGNE POVZROČITI NESREČO

V nedeljo, 17. maja ob 14.45 uri je prišlo na cesti I. reda Radovljica—Kranj pri vasi Podbrezje do prometne nesreče. V tem času se je peljal italijanski državljani G. G. iz Vicenze v smeri proti Kranju. Pri vasi Podbrezje pa je zapeljal na skrajni desni rob ceste in vozilo ustavil. V tem trenutku pa se je v vozilo, ki je nameravalo par-

BODICE

△ Ondan — v četrtek je bilo — sem na železniški postaji srečal Šimnovega Cirila. Nič čunega ni bilo v tem srečanju, smešno pa je bilo to, da je bil možakar navzlic sončnemu vremenu moker, da je malone kapljalo od njega.

»Kako, da si moker? Saj ni dežja?« sem silil vanj in pogledoval proti nebu.

»Ni ga ne. Veš, Jaka, od osmih zjutraj čakam na prihod mladincev, pa me je ozehalo. Ker nimam za pivo, sem se pa kar pri tistile pipi nacejal. Pa me je hudič »ošprical« kot bi se gasilci z brizgalno spravili nadme. Ko bi vsaj na pipo natakneli gumijasto cevko.«

△ Sprevodnike na avtobusih nobena stvar bolj ne razveseli, kot potniki, ki plačujejo vozovnice z drobižem. Vseeno, kakšnim le da ni treba menjati. Tak je tudi sprevodnik na avtobusu, ki vozi na progi Bohinjska Bela—Bled. Vedno vpije: »Pripravite drobiž!« — Zadnjič pa je, kakor sem bil videl — prišel navzkriž s to svojo zahtevo. Ko mu je neka ženska plačala vozovnico z drobižem, ji je pa nekako takole zalučal v zobe: »Ja hudiča, kje ste pa »nafehtali« tale drobiž?« Pa še nekaj takih »domislic« je dodal, ki jih skoraj ne kaže ponavljati.

△ Obe trgovini trgovskega podjetja »Zarja« na Jesenicah sta uvedli v prodajo blaga novo mikavnost. Uvedli

sta nekakšen »ugankarski kotichek«, ki bojša kupce silno zabava. Blago v izložbenih oknih namreč ni opremljeno s cenami. In kupci so prisiljeni ugibati, koliko velja to ali ono blago. Pravijo, da sklepajo na račun tega ugibanja tudi stave. — Sve-tujem tudi ostalim trgovinam, da umaknejo iz izložb cene!

△ Ko sem nekako pred tremi dnevi hlačal po Bledu in mežikal v toplo majsko sonce, sem ugledal sprevod otrok, ki so očitno prišli na Bled na izlet. Občutek sem imel, kot da gledam razžaloščene pogrebce. Vsi nemi, brez smeha in nemih obrazov so stopali drug za drugim in nič takega ni bilo, kar bi jih razveselilo.

»Aha, tole bo!« sem se

domislil. »Z avtobusom so se peljali, zdaj jim je pa slabo.«

Malo sem pomencal, potlej sem pa pobral učiteljico, kaj je vendar z otroki. Moja sklepanja glede vožnje z avtobusom so bila zmotna.

»Kaj maj bi bilo?« me je poučila učiteljica. »Ubožčki so se žejni zatekli na teraso Kazine in naročili malinovec s sodo. Ko bi jih videli, kakšne obraze so delali in kako so prebledevali, ko so plačevali zapitek 60 dinarjev za tak »slabokrven« malinovec pa le niso mačje solze. Kaj menite, da otrok lahko odrine 60 dinarjev, ko pa ima morda v žepu 100 ali kvečjemu 200 dinarjev.«

Pa drugič še kaj. Vas pozdravlja Vaš Bodičar!

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

Semenj v Trsteniku

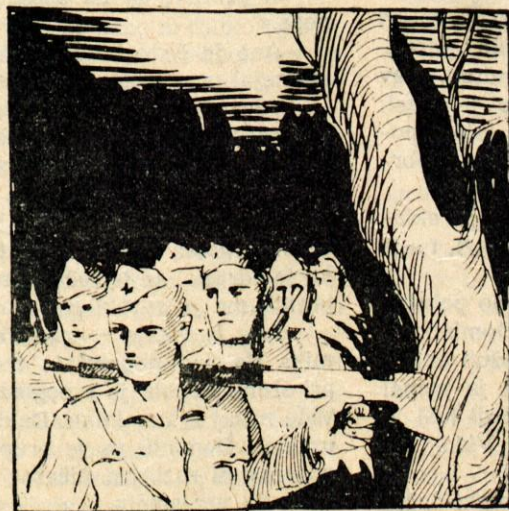
189

Belogardizem, ki so ga Nemci podpirali, da bi naščuvali Slovence med seboj v bratomorni boj, se na Gorenjskem ni mogel prijeti. Nemci so ustanovili nekaj postojank, v katerih so plačanci kovali načrte za uničenje partizanov — ampak večino ljudi so v te postojanke privlekli od drugod, iz krajev, kjer so ljudi slepili napredku sovražni duhovniki.

190

Drugi bataljon Gorenjskega partizanskega odreda je bil novembra 1944 pod Storžičem. Borci so dobili s Štajerskega novo orožje in komaj so čakali, da ga preizkusijo. Prilika se je kmalu ponudila: neke nedelje sredi novembra naj bi belogardisti iz Kranja obiskali semenj v Trsteniku. Nameravali so v cerkev, potem pa še »malo za partizani« pod Storžič.

191

Partizani so izvedeli za to in sklenili, da jim priredijo primeren sprejem. Osemnajst fantov, močno oboroženih — saj so imeli kar štiri strojnice — se je še ponoči spustilo s Storžiča in pred svitom zavzelo položaje ob cesti, po kateri bi morali priti belčki. Čeprav so pričakovali okoli 50 belh, se jih niso ball, saj so bili bolj oboroženi.

192

Štiri strojnice, dve brzostrelki in trinajst pušk je bilo naravnanih na cesto, ko se je približalo 48 belogardistov. Bili so na kolesih; pred krajem, kjer so jih partizani čakali, je bila vzpetina, pa so stopili s koles. Tedaj se je vsulo po njih... Po polurni bitki so se partizani brez žrtve umaknili — od belh pa sta samo dva ostala nepoškodovana...

OBJAVLJAMO ODLOMEK IZ KNJIGE »BIL SEM V ZAŠČITNI ČETI« BRANKA PAVLOVIČA, KI JE KOT BOREC ZAŠČITNE ČETE V ČASU NOB SPREMLJAL VRHOVNI ŠTAB SKOZI VRSTO SOVRAŽNIH OFENZIV PO BOSNI. KNJIGA PREDSTAVLJA SVOJEVRSTEN DOKUMENT IZ NAŠE REVOLUCIONARNE BORBE. — DELO JE IZŠLO PRI DRŽAVNI ZALOŽBI SLOVENIJE V POČASTITEV 40-LETNICE USTANOVITVE KPJ.

BIL SEM TITOV SPREMLJEVALEC

»Poglej to sliko, otrok, to je Tito!«

Tega dne sta se ustavili pred izložbo, pred katero sem stal tudi jaz. Bil je praznik. Pogovarjali ste se s svojo hčerko. Rekli ste ji: »Poglej to sliko, otrok, to je Tito...«

Potem ste odšli in nikoli več vas nisem videl. Na ulici me niste niti opazili in najbrž bi se zelo začudili, če bi slišali, kakšne misli in spomine ste zbudili v meni vi in vaša hčerka. Odšla sta, jaz pa sem se še dolgo pogovarjal z vama. Govoril sem vama o Titu. Tu je ta pogovor z vama, a brez vaju...

Da, tudi to ni tako preprosto... Tista slika, to je Tito. Poskušajta razumeti. Povsod se srečujemo s Titovim likom. Njegovi kipi, njegove slike delajo čast našim sobam, dvoranam, pisarnam in parkom. Toda težko dojamem, da je to tisti Tito, ki ga poznam jaz. Te slike in kipi, to tudi ni več on, sedanjí, živi Tito. To je nekako že zgodovina. Ta prisrčna, dostojanstvena, lepa podoba človeka, ki ga občudujemo in ga bodo občudovali milijoni. To je Tito, velik državnik, vojskovodja, politik. Razumita, to na slikah, to je zgodovina, toda v meni je neka druga, mnogo popolnejša slika, podoba človeka, tovariša in prijatelja, prav takega kot smo mi, ki je, ne vem kako zbral v sebi tisto najlepše človeško in to žari iz njega neizčrpno in neprestano...

Pogosto se mi zgodi to. Kadar gledam Titove slike, sem neizmerno ponosen na to, da sem Jugoslovan. Kadar pa oživijo moji spomini in ugledam njegovo sliko, ki živi v meni in ki se že polagoma pretvarja v izročilo, v mit, potem čutim, da sem nekako še bolj človek... In to samo zato, ker sem poznal in poznam človeka, vrednega vsega človeškega spoštovanja.

Tovarišica, bil sem Titov spremljevalec skozi Peto, Šesto in Sedmo ofenzivo...

Veste za sovražne ofenzive? Prinašale so smrt, utrujenost in velike, čiste zmage. Nikoli, kadar govorite o Titu, ne smete pozabiti na to...

V neki taki ofenzivi, v Peti, je nedaleč od Titovega šotora sedela nema in utrujena skupina partizanov. Enota se jim je že precej oddaljila. Tito jih je videl in mi rekel, naj jih pokličem. Tako redko je izpustil priliko, kjer koli in kadar koli, da se je pogovarjal z borci, pogovarjal z ljudmi. Počasi so se približali. Glad in izčrpanost sta

jim gledala iz oči, iz vsakega giba. Pozdravili so ga.

»Zdravo, tovariš Stari!« tako smo ga klicali.

»Zdravo, tovariši!«

Naslonili so se na puške. Tedaj je eden izmed njih počasi zdrknil na tla. Ni vprašal za dovoljenje, ni se opravičil svojemu vrhovnemu komandantu. Toda, to so storile njegove oči. Tito je hitro stopil k njemu. Potipal mu je žilo in čelo. Zaskrbljeno je zmajal z glavo.

Dolgo, več kot pol ure, se je pogovarjal z njimi. Nazadnje je vstal, da bo šel. Poklical me je: »Prinesi tovarišem nekaj jesti, iz rezerve.«

Nič ni,« sem rekel.

»Prinesi sladkorja.«

»Tudi tega ni, oziroma zelo malo.«

In pogledal je. V rezervnem telečnjaku je našel pet konzerv, ki so tehtale po pol kilograma, približno kilogram sladkorja in škatlo s sto cigaretami. To je bila njegova zadnja rezerva, ki sem jo ljubosumno hranil. Odjedil je polovico in rekel, naj dam borcem. Moral sem to storiti.

Tedaj me eden izmed partizanov jeznno vpraša:

»Ti pa si rekel, da nimaš.«

»Res nimam!« sem odgovoril.

Tisti, ki je ležal me je žalostno in karajoče pogledal. Ko pa so razdelili kar so dobili, me vpraša eden izmed njih:

»Čigava rezerva pa je to?«

»Tovariša Starega,« sem odgovoril.

S pogledali so se.

»Kako si mogel prinesiti, če on nima več?«

»Tito je ukazal!«

Brez besed je utrujena skupina partizanov zbrala vse pred seboj in mi vrnila, naj hranim za Tita.

»Njemu reci, da smo pojedli...«

»Nemaram, vzemite, drugače bo Tito hud.«

»Ti le vrni,« so rekli tiho.

Počasi so se dvignili in odšli v smer, kamor je krenila njihova brigada.

Naslednjega dne sem to povedal Titu. Bil je žalosten in nerazpoložen...

Gotovo imate radi duhovite domislisce. Tudi jaz jih imam rad. Vsi jih imamo radi, mar ne? In ali se vam ni morda že zgodilo, da ste bili nerazpoloženi ali jezni ali pa vam je živahnost in vedro razpoloženje vrnila kaka duhovita domislisca.

In v vojni je smeh še posebno prijeten. Znati se smejeti med

bojem s smrtjo je dokaz moči, vere vase n zaupanja. In Tito se je znal smejeti in mi z njim.

Leta 1934. po končanem posvetovanju vojaških voditeljev me je poklical Tito:

»Ali imamo kaj, da bi pogostili tovariše?«

»Ničesar nimamo.«

»Prav nič?«

»Nič...«

»Ej, to si mi ekonom!« se je zasmeljal.

Vedel sem, da mi kot svojemu »ekonomu« ni nikoli očital mršavih ali praznih rezerv. Zdelo se nam je, da ni bil nikoli lačen. Na hrano se je spomnil samo, kadar je šlo za koga drugega.

Ste že kdaj slišali za človeka, ki je pozabljal na lakoto? Jaz sem ga videl in živel z njim. V takih primerih me je včasih potolažil:

»Večerjo bomo prespali. Morda bomo jutri našli pri Svabih kakšne rezerve, da bomo zajtrkovali.«

»Izvolite malo govedine.«

»Praviš, da je govedina?« me vpraša dvomeče.

»Govedina,« pravim negotovo.

»Govedina — od konja! Si jedel to?«

»Sem!« sem rekel ne da bi trenil.

»Ti je všeč?«

»Všeč...«

»Si ga kuhal ali pekel?«

»Ne, jaz jem kar surovo.«

»Kar surovo? In želodec, če si pokvariš želodec?«

»Ne bom,« sem rekel prepričevalno, »želodec sedaj nekako ne izbira. Sporazumel sem se z njim: dajem mu pač, kar imam, naj ne godrnja. Po vojni pa bova lahko...«

Tito se je zasmeljal in me vprašal:

»Pa Marko? Je tudi on jedel?«

»Da,« sem odgovoril.

»Kaj pa pravi?«

»Pravi, da je zelo dobro, prava govedina!«

»Hm, v redu, naj mu tekne! Toda, imaš kakšno cigareto?«

Tako rezervo smo pogosto »našli«. Še pogosteje pa smo ostali brez nje.

Niste vedeli, da Tito ne mara konjskega mesa. Tudi jaz nisem vedel. Zvedel sem šele v Peti ofenzivi.

Nekaj dni smo stradali. Tedaj je intendatura zaklala nekaj konjev in razdelila meso. Kuharica je odsekala kos tudi za tovariša Tita, pa sem mu ga nesel. Rekel sem:

In ni pokusil konjske govedine. Ostalo mu je samo še štideset cigaret. Povedal sem mu to.

»Pa, ali mi daš kakšno?«

Prinesel sem mu jih dvajset. Deset jih je takoj poslal tovarišu Marku, naj jih pokadi s tovariši. Tudi meni je ponudil, naj prižgem.

»Hvala!« mu pravim.

»Vzemi, vzemi...«

»Ne bom, teh ne morem več.«

Našli smo nek zelen tobak, posušili smo ga na ognju in če prižgeš eno, je dovolj za ves dan.«

»Kje si ga pa našel?«

»Na vrtu.«

»To se pravi, kraja?« vpraša in me sumljivo pogleda.

»Ne, ne, ni, ta hiša je že zdavnaj zapuščena in kaže, da smo mi dediči.«

»Potem vzemi tole in prižgi!«

Popoldne so prišli neki vojaški voditelji. Tedaj je šel ostanek cigaret. Potem mi je rekel, da se bo jutri tudi on pridružil tisti naši »zeleni« dediščini.

In naslednjega dne je res prišel.

Zamislite si sedaj, tovarišica, vrhovnega komandanta, tega Tita s slike, kako kadi slab tobak, ker ni hotel sam kaditi cigaret.

Napad na Drvar, na votlino, me je zalotil pri spanju. Tako sem ostal brez škornjev. Ko sem se v nogavicah prebil no votline, me Tito zagleda in reče:

»Ti pa brez škornjev? Gotovo si jih podaril — velikemu nemškemu rajhu!«

»Podaril!« sem odgovoril.

Tito je ukazal, naj se umaknem iz votline s spuščanjem po vrvi do njenega vnožja, od tam pa smo se morali drug za drugim splaziti proti vrhu hriba. Ta podvig se je uspešno končal, čeprav se mi je zdelo, da so letala pospešeno tolkla prostor okoli votline. Tito je hitel navkreber izkoriščajoč mlado drevje kot zaklon.

Ko se je prvič ustavil, mi je rekel:

»Glej jih v mojem »džipu«, od tod bi jih lahko zadeli.«

Z grma, za katerega je pokleknil, je odletelo nekaj vejic, ki so jih odbile nemške krogle.

»Kaže, da so nas opazili,« je dejal nekdo izmed nas.

»Ne, niso, tolčejo kar tjavdan v hrib,« je mirno odgovoril Tito.

Nekaj »štorkelj« je priletelo nad našimi glavami tako nizko, da se mi je zdelo, kakor da nas bodo zadele s kolesi. Vrgel sem se na tla.

»Kadar letala opazujejo, se ne smeš premikati, temveč ostati v takem položaju, v kakršnem si bil,« pravi Tito.

Nerodno mi je bilo, da sem se pokazal takega, in da bi se nekako izvlekel, sem odgovoril, da sem legel zato, da bi bil cilj čim manjši zaradi njega.

Tito se je samo zasmeljal. Zardel sem.

Nemci so se že pomikali k votlini, razviti v strelce. Začeli smo streljati po njih in polegali so. Tedaj je Tito spet krenil proti vrhu. Bilo je vroče. Razpel je bluzo. Srajco je imel že mokro od potu. Pot mu je kap-

ljal iz obraza. Brisal se z robcem, ki je bil že zdavnaj mokel. Zdelo se mi je, da je utrujen in hotel sem mu nesti brzočestrelko. Odklonil je. Ne misli se razoroževati, je dejal. Bilo je zelo strmo in nekajkrat mu je spodrsnilo. Včasih se je ujel, včasih pa je padel na kolena. Po nekem takem padcu je sedel za grm in dejal:

»Ej, ti Svabi so pa res — tralala. Načrt, padalci na Drvar, juriš na votlino in — ali živega ali mrtvega! Kot da bi bilo to ne vem kaj...«

Na nasprotni strani drvarskega grebena so se prikazali neki ljudje. Tito je pogledal na uro in vzel daljnogled.

»To so enote Seste liške, sedaj jih bomo malo izza hrbita, zdaj se bodo Svabi dobro zabavali,« pravi.

Tako je tudi bilo.

In ure bi vam lahko pripovedoval o Titu, človeku in prijatelju. In vam, da vam spet ne bi mogel pričarati Titove slike, ki jo nosim v sru. V srčih jo nosijo vsi tisti, ki so imeli srečo, da so bili v takih in podobnih trenutkih okoli njega. To se ne pozablja, toda tudi povedati se ne da.

Oprostite mi, borcu, če se vam zdim preveč sentimentalni. Toda poskušajte razumeti. Meni se je tedaj vse to pri Titu zdelo do neke meje naravno. Šele danes vidim, kako veliko je to. Toda šele našim otrokom in otrokom naših otrok, se bo zdelo nedoumljivo in čudovito: da Tito, ta vrhovni komandant njihovih slavnih pradedov, je pozabljal na lakoto, smejal se je, kljuboval smrti, kopal se je v znoju zmozval je, na nemške krogle se ni niti oziral, varoval je svojo brzočestrelko in kadil slab tobak. In morda bodo sklepali: če ne bi bil tak, ne bi napravil nemogočega.

Jaz pa pravim: delal je tako, ker je tak in ker drugačen tudi ne zna biti.

In zato sem po malem tudi sentimentalni, jaz, ki sem imel srečo, da sem bil njegov spremljevalec.

In ker vem, zagotovo vem, da se bom, dokler bom živel, spominjal kot najtežjega in najpomembnejšega obdobja svojega življenja tistih petnajst mesecev pohoda s Titom skozi ofenzivo.

To vem prav tako gotovo, kot zanesljivo vem in celo vidim in slišim, kako moji vnuki in pravnuki z neizmernim ponosom kažejo mojo fotografijo svojim tovarišem in ponosno pripovedujejo:

»To je naš ded. Poznal je Tita!«

ROMAN

II. del

30

VIGENC

Mimi Malenšek Konič

»Ali pa ne. Mislim, da se bo Johan kmalu naveličal iz svojega kriti primanjkljaje.«

Hetori se je presenečeno obrnil. Tudi to ve! je pomislil, ves besen. Kdo neki mu je prinesel na ušesa? kateri od družabnikov? Majdnik ali Hafner ali Rogovilc? Morebiti pa Šmitek, ki je že tudi škilil k nam? Da, Šmitek, prav gotovo! Hudič vzemi vse skupaj! — Glasno pa je rekel: »Kolikor bo primanjkljaja, ga z Johanom lahko pokrijeva, ne da bi nama bilo treba seči v veliki žep. Obrnil se je in šel iz skladišča, Dominik pa za njim.

»Lepo,« je zamrmral že med vrati. Ozrl se je po skladišču in zbadljivo menil: »Presneto mrzlo je tu notri, tvoje besede pa človeka tudi ne zagrejejo.«

Hetori je zaklel skozi zobe in naglo stopil po poledenem dvorišču. Niti z besedo se ni poslovil. Dominik je gledal za njim, dokler ni njegova visoka, v kožuh zahotana postava izgnila med hišami. Potem si je pomel roke in stopil v hišo. Bil je dobre volje. V zgornji hiši je sedel k peči in po dolgem času prvič nagovoril Vido.

»Kozarček žganja mi prinesi,« je ukazal.

Nalila mu je. Medtem, ko je pil, ji je na svojski način gledal v obraz, da se je zmedla. Nato se je obrnil k Ani, ki je nekaj šivala.

»Mamka!« jo je poklical. Presenečeno ga je pogledala. Tako jo je klical samo, kadar je bil posebno dobre volje, tega pa je bilo zdaj že zelo dolgo. »Mamka,« je ponovil, »ali veš, da bo šla Družba kmalu rakom živžgat? Potem bom utegnul misliti tudi na kaj drugega, ne samo na kupčijo. Spomnil sem se, da mi že dolgo prigovarjaš, naj oženim fanta. Tistikrat sem imel preveč drugih skrbi, zdaj bom pa vzel to zadevo v roke.«

Ana se je ozrla na Vido. Dekle je zardelo in zbegano

gledalo Dominika. Tudi Ana si ni znala razložiti, kako da se je tako nepričakovano omečil. »Končno si pa le spredel,« je rekla počasi in negotovo.

»Kajpak,« je hladno rekel Dominik. »Zdi se mi, da fant že dovolj dolgo hodi vasovat v Vidino kamro. K sreči se to ni razvedelo po trgu, drugače bi si vse tercijalke obrusile jezike do goltanca! Še meni bi utegnili kdo kaj očitati — na primer, da ne znam napeti vajeti, ali kaj podobnega.«

Ana je čisto brezumno buljila vanj. Dominik se ji je zasmeljal naravnost v presenečeno oči in prikimal:

»Seveda, mamka, lahko si mislim, da ti o tem nič ne veš! Zmeraj si bila nekoliko kratkovidna — saj ne boš zamerila, če ti povem po pravici? — pa si pustila, da sta te čisto omrežila on in ta... ta kača!« Zdaj nenadoma ni mogel več hliniti miru in je stopil po sobi. »Kača, sem rekel! Smolila se je okrog tebe, ko je bila še smrklja in ko je odrasla, se je začela smoliti okrog Pavla! Ko sem mu branil, me je zgrabil za vrat tam za vigencem!«

Ana je vstala — zdelo se ji je, da ji Dominik izpodmika tla pod nogami in trdno se je oprijela naslonjala pri stolju. Begala je s pogledom od Dominika k Vidi in od Vide nazaj k Dominiku. Dekle je strmelo v tla in si grizlo ustnice, Dominik pa je hrupno hodil gor in dol. Z njunih obrazov ni razbrala ničesar in je dahnila:

»Ne verjamem...«

Dominik se je ustavil. »Ne verjameš? Ali naj pokličem fanta? Ne bo mogel utajiti, da me je za vigencem davil in tudi deklina naj mi v obraz zanika, da je bil pri njej v kamri. Toda zdaj je tega dosti! Dosti in preveč! Ti, žena, glej, da bo pobrala svoje cape in šla! Dokler je ona v hiši, me je sram stopiti pred Herderja!« Potlačil je razburjenje, pomešano z zlobnim veseljem, sedel nazaj k peči in gledal, kakšen vtis so naredile njene besede.

Ženski sta bili čisto zbegani. Dekle je nenadoma glasno zajakalo in steklo iz sobe. Ana je neodločno gledala moža.

»Dominik, če lažeš, nisi človek,« je rekla potrto.

»Se boš že še prepričala, mamka,« je rekel Dominik s svojim najmejčjim glasom, ki je Ano zadel kot udarec z bičem. Kakor pijana je omahnila na stol, Dominik pa je sedel k peči in si začel zadovoljno gladiti brke. Končno je prišel čas, ko bo šlo v hiši spet tako, kot bo hotel on!

VII

Hetorijev delavec France Grošelj je stal zraven svoje male stružnice in potrpežljivo pilil umetno kovano svetilnico. Zraven njega je slonel pastorek Tonček in opazoval očima pri delu. Grošeljeve velike, gibčne roke so čisto naravno posnemale črno kovino in oblikovale vzorec. Svetilnica je bila že skoraj končana in Grošelj se je ukvarjal samo še s poslednjimi popravki.

V hiši je bilo vse tiho. Samo ura je nadasiljivo tikala na steni in pila je cvileče drsela sem in tja. Skozi okenca je sillla pusta sivina dolgočasnega zimskega popoldneva. Bil je dan, ko se je zdel svet prazen in brezupen, kotlina polna mraza in megle, ljudje pa so hodili mimo hiše s premraženimi, zlovoljnimi obrazi. Sredi te zimske odrevenelosti, v preprosti sobi, se je zdel Grošelj zelo živahen in podjeten. Komaj srednje velik, z ostro rezanim, suhljatim obrazom in majhnimi očmi, ki so se včasih prebrisano smejale, je bil malo podoben drugim kovačem. Sicer pa se je tudi v drugih rečeh razlikoval od njih. V mladosti je bil na tujem in domov se je vrnil z mnogimi izkušnjami in polno glavo misli, ki so se zdele tržanom nenavadne in celo nevarne. Poiskal si je delo pri Španu, toda Špan ga je kmalu odslovil, ker je govoril delavcem reči, ki so bile vznemirljive in hkrati vabljlive, vsekakor pa nevarne podjetnikom. Potem je delal pri Hetoriju. Hetori, ki je bil drugačne čudi kot Johan, se je Grošeljevimi domislekom smejal in včasih se je v šali celo prerokal z njim. »Kako pa boš ti, Grošelj, živel ob osemurnem delavniku, ko še ob dvanašnjurnem komaj prebiješ?« ga je spraševal, kadar je bil dobre volje. Tisti tvoji socialno

DAN MLADOSTI

Nasledniki

Dan mladosti. Petindvajseti maj. Narava znova oživlja. Travniki in gozdovi so vztrepetali v dihu novega življenja.

Z naravo se raduje tudi človek. Toda pravo radost uživajo tisti, ki sami doživljajo pomlad svojega življenja, ki sami doživljajo prehod in se pripravljajo na življenje. To pomlad čutijo tisti, ki morajo z rahlimi, negotovimi koraki začeti študij, ki se pripravljajo na življenje. To pomlad čutijo tisti, ki morajo z rahlimi, negotovimi koraki začeti študij, ki se pripravljajo na življenje. To pomlad čutijo tisti, ki morajo z rahlimi, negotovimi koraki začeti študij, ki se pripravljajo na življenje.

Mladi rod, ki nenehno zapolnjuje vrzeli, ima vedno večje naloge. Hitra mehanizacija, vsestranski napredek znanosti in tehnike zahtevajo od mladine, da se za vstop v obči mehanizem družbe bolje pripravi, kot nekoč. Toda mladina jo z velikim zagonom uresničuje.

Pri nas na Gorenjskem je v vseh osnovnih šolah 19.175 mladih. — Hkrati se strokovno osposablja še več kot 3000 mladih na raznih vajeških in drugih šolah. To pomeni, da se nad 22.000 naše mladine pripravljajo, da bodo jutri, kot sposobni proizvajalci prevzeli množico delovnih mest.

Toda mladina se hkrati pripravlja tudi na velike politične in družbene naloge, ki jih mora prav tako postopoma prevzemati od starejših. Da je to res, dokazuje naslednji podatek: v zadnjem polletju je stopilo v vrste Zveze komunistov približno 1000 mladine. Njihova udeležba v celotnem članstvu se je v tem času povečala od 11 na 16 odstotkov. Hkrati se mladina uspešno uveljavlja, ne le v šolskih odborih, v raznih športnih, telesnovzgojnih in kulturnih društvih, temveč tudi v proizvodnji. Mnogi zbori mladih proizvajalcev v podjetjih, aktivni združbeniki v vasi in druge organizacije so pogosto koristna spodbuda kolektivom za velike akcije. Brez strahu, s ponosom je treba priznati, da so mladinske organizacije pogosto glavni iniciator novih smelnih oblik dela, ki jih zahteva današnji čas oziroma družba.

Važno je, da se mladine ne uveljavlja kot svetovalec in pobudnik, temveč kot neposredni upravitelj. Lanske volitve v delavske svete so pokazale, da uživa mladina v kolektivnih velikih zaupanju, zlasti med starejšimi proizvajalci. V delavske samoupravne organe je bilo izvoljeno kar 923 mladincev

in mladink, in sicer 788 v delavske svete in 135 v upravne odbore. Razen tega je izvoljeno v ljudske odbore in njihove organe 114 mladincev in mladink.

To zgovorno dokazuje, da današnja mladina dostojno sledi tradicijam nekdanjega SKOJ, da zavestno prevzema pridobitve naše revolucije. K. M.

Pred leti je predsednik republike s soprogo obiskal Gorenjski sejem. Poleg njega je na sliki predsednik OLO Kranj Vinko Hafner

ZADREGA

»Pridite hitro! Čimprej se zglasite na Razstavišču!«

»Prišel bo Tito.«

Tako je nekdo onstran telefonske žice povedal v skopih besedah to novico. V nekaj minutah so bili obveščeni vsi ljubljanski listi.

Dobre četrt ure pozneje smo se pred, še neurejenim gospodarskim razstaviščem zbrali novinarji. Iz vseh redakcij samo — dva novinarja! ...

Bilo je lepo nedeljsko popoldne in ulice so bile skorajda prazne. Nepredvidena pot pa je baje maršala zanesla skozi Ljubljano in zaželel si je ogledati lovsko razstavo. Tako so pripovedovali.

Ugibali smo, če bo res. Nobe nih znakov ni bilo. Bilo nas je vsega pet ali šest, ki smo čakali. Pravo ko smo se že sprijaznili z mislijo, da gre verjetno za potegavščino, je po Titovi cesti pripeljal širok, črn avto in zavil naravnost pred vhod v Vilharjevo ulico.

Odprla so se vrata in prvi, ki je izstopil, je bil on — Tito. Nasmejan se je namenil proti nam.

»Kakšni lovci pa ste — brez puške? Kje je vaša razstava?« se je smejal.

Pozdravil je direktorja Kreseta in še dva uslužbenca. Potem se je obrnil proti nama — novinarjema, ki sva stala na drugi strani vhoda.

Takrat sem prišel v zadrego.

Nisva vedela ali naj se predstaviva in se z njim rokujeva ali ne. Vedela sva, da bi bilo tako prav, toda od presenečenja se nisva znašla.

Skoraj istočasno pa so se v meni porajali spomini na Tita, še iz časa, ko sem kot njegov borec nosil puško. Tokrat sem bil prvi v njegovi neposredni bližini.

In ko je bila premagana ta tema, je nastalo nekaj nasprotnega. Radost!

Ze mu odgovarjam, ko vprašuje. Šalimo se in se smejimo njegovemu izrednemu razpoloženju in hudomušnim dovtipom.

Nisem stegnil roke. Samo pozdravil sem.

Imel sem občutek, da je tudi on razumel mojo zadrego. Ni stegnil roke. Pokimal je z glavo. Našel je hudomušno besedo in se smejal naprej.

Z mladostnim korakom je stopal po razstavi. Ko si je ogledoval srnjake in gamse, je govoril o Kamniški Bistrici, o tamkajšnjem lovu, o neki potegavščini med lovci iz tamkajšnjega lovišča itd.

Se nekajkrat sem se srečal s Titom. Zlasti na ljubljanski železniški postaji, ko se je vračal iz Francije. Zavoljo rokovanja pa nisem več prišel v zadrego.

K. Makuc

S poti po Kosmetu Prijatelj SULEJMAN

Bil je tako neposreden, iskren, s plahim nadihom manjvrednega občutka, v svoji odkritosrčnosti pa tako prijeten in samosvoj, da mi je takoj ugajal. Pa čeprav sprva njegovega imena niti vedel nisem. Šele pozneje, ko sva si postala prijatelja (saj sva se že poznala tri ure!) sem ga nekako smešno nerodno pobaral:

»Oprosti, ampak ali se ti ne zdi, da bi bilo dobro, če bi se spoznala?«

Zasmejala sva se in si vnovič podala roki.

Tako sem zvedel, da je Sulejman, ali krajše, tako mu pravijo tudi v bolnišnici, kjer je medicinski tehnik, kar — Suljo.

»Tudi ti me kliči kar Suljo!« mi je dejal in mi položil nalahno roko okoli ramen.

Znanca sva postala nekako nenavadno. V osebnem avtomobilu, ki sva ga oboje štópala na cesti med Djakovico in Prizrenom. Podobna usoda naju je takoj zblížala in v Prizrenu, kjer je on doma in kamor sem bil namenjen, je bilo najino prijateljstvo že zapečatenó.

»Iz Slovenije si?«

»Da. Iz Slovenije.«

»Potem si moj gost. Pri meni boš spal in jedel!«

Slednje besede so zvenele že bolj kot ukaz in ne kot vabilo priloženostnemu potniku. Pa tudi sicer nisem imel nobenega namena upreti se povabilu, saj je dobro, da ima človek vsaj znanca v kraju, kjer še ni nikdar bil.

Torej Prizren. Na Kosmetu in Metohiji. V predelu naše domovine, ki je še vedno sinonim za zaostalost, za vse mogoče stare preživle navade, kraj, katerega imamo v mislih kot nekaj egzotičnega. Kraj, kjer lahko doživiš še tako neverjetne reči, kjer se ti lahko tudi marsikaj neverjetnega pripeti. Skratka, vsi ki še niso bili tam doli — z menoj vred — si kaj takega sila lahko predstavljajo ...

Podoba je povsem drugačna. Iskreno povedano, iz Kosmeta sem se vrnil navdušen. Egzotika? Fantastika? — Da, o tem bi lahko veliko pisal. Vendar bo bralec verjetno razočaran, če ne bom pripovedoval o (morebiti tudi to?) fantastičnih lovih na najbolj nenavadne zveri, o navadah, ki sodijo v dve, tri stoletja nazaj itd. Povedati hočem to, da je predvsem vse tisto, kar se danes gradi in ustvarja na Kosmetu — fantastično, skoraj bi lahko rekel neverjetno! Vendar ne

gre samo za stavbe, tovarne in podobno. Človek, kosmetški prebivalec, v pretežni večini Šiptar, je preskočil v teh nekaj povojnih letih cela stoletja. Zamislite si ljudi, ki so sto in sto lep upogibali hrbtnico pod Turki, ki so bili žrtve najrazličnejših spletk in režimov. Danes ti ljudje svobodno dihaajo, ustvarjajo. Da, ustvarjajo! In to je najznačilnejše.

In Suljo? Verjetno bo užaljen, ker sem ga pustil za cel odstavek v nemar. Nič zato! To sem moral povedati, da bi ga bralec lahko razumel, da bi razumel sploh tamkajšnje ljudi ...

Bil sem v Sloveniji, pri vojaki, za zunanje zadeve, ki rešujejo

na Prizren, mesto, ki je še ohranilo svoj starodavni pečat, ki je po arhitektonski plati pravi eldorado za človeka, ki ga take reči zanimajo. Krasi ga triindvajset obeliskom podobnih vitkih minaretov. Cerkev »bogorodice Ljeviške« prav gotovo sodi v vsak jugoslovanski turistični prospekt. Zal pa zanjo vedo bolj tuji kot pa naši turisti.

Kosilo je bilo turško, kajti Suljo je Turak po nacionalnosti, in tudi sedeli smo v sobi za goste, prav po turško. Na minderlukih smo sloneli in Suljo je prinesel jedila.

»Oprosti, mi boš pa že predstavil ženo,« sem mu dejal, ker sem sodil, da sva že tako stara prijatelja.

»Veš,« se je obotavljal, »ima

PRIZREN

mi je pripovedoval potem doma.

»Lepa je Slovenija. Pri nas pa, kot vidiš. Nič kaj posebnega! Zlasti v Prizrenu se ni dosti gradilo po vojni, čeprav je mesto sedež okraj. — Pa bo že! Zdj gradijo tovarno svile, poseben tobačni inštitut že imamo, no in nekaj stanovanjski blokov je tudi že v mestu zgrajenih... Eh, Slovenija je lepa!«

Prav nerodno mi je bilo zaradi laskanja, čeprav se mi je na dnu srca vendar nekako dobro zdelo. Zdi pa se mi, da vendarle ne zaslužimo toliko pohval ...

»Moja hiša je še slaba, saj vidiš, vendar v hiši imam red in čistočo.«

»Prijetno je, Suljo, in rad sem pri tebi, le če ti nisem na poti!« To sem moral reči, kajti Suljo je bil z menoj tako prijazen in ustrezljiv, da tega ne bom nikoli pozabil. Drugi dan, ko sta si ogledovala mesto, je bil moj vodič. Celó dopust je vzel, da ne bi svojega gosta zanemaril. Vodial me je nato povsod. Na grad »Kalaj«, kjer so še ruševine starega gradu cara Dušana. Od tam je prekrasen pogled

neko delo in ne more priti ...

Cutil sem, da mu je nerodno, hkrati pa sem se spomnil, da se običaji pri nas le nekoliko razlikujejo od tamošnjih.

»Kupil sem vinograd,« je povzel, da bi čimprej usmeril pogovor drugam, »lepa vinograd. Škoda, da ne ostane dlje tukaj, bi šla tja. Sicer pa pridli, ko bo grozdje.«

Na Kosmetu še daleč ne moremo reči, da je vse staro že podrtó in da so vse stare navade, ki jim je botrovala zaostalost, že odpravljene. Stoletja tradicije, take ali drugačne, še vedno tu in tam žive v nekaterih ljudeh. Eno je pač gotovo: s tako vnmemo in hitrostjo, s katero na Kosmetu dobesedno drvi k napredku, le redko kje lahko srečaš. In Sulejman je sredi tega vrenja. Tudi njega je potegnulo za seboj. Prav gotovo je, da bo slej ko prej tudi njegovo ženo, ki se sedaj še noče razkazovati moževim znancom in prijateljem ...

Čas. Ta besedica je najdragocenejša deviza na Kosmetu.

I. A.

demokratski časniki so te čisto obnorili! Ampak gospodje, ki jih izdajajo, dobro živijo, vas, delavce, pa imajo za norca!« Grošelj je zavračal Filipove pripombe s prizadetostjo človeka, ki trdno veruje v nekaj, česar drugi ne razumejo in pogosto sta se v Filipovo zabavo prerokala o tem zvečer, ko je ogenj na ognjiščih ugasnil in so delavci posedli po vigencih. Kovači so si potem ponavljali Heterijeve besede in se smejali Grošlju — kako neki si more delavec domišljati, da je pametnejši kot mojster? Sicer pa je bilo na Grošlju marsikaj, kar jim ni ugajalo. Predvsem so mu zamerili, ker ni pil in ker Marjete ni jemal s seboj v vigenc. Baje je nekoč celo rekel: »Žena ni vprezna živina in nisem je vzel, da bi se mučila v vigencu! — to pa je bilo še celo nekaj, česar niso mogli razumeti. Med njim in kovači je bila razdalja, ki je on ni mogel, oni pa niso hoteli premostiti. Bilo je malone, kot bi jim bil tuj in bi ne bil vzrastel med njimi.

Popoldne se je počasi nagibalo v mrak. Grošelj je končal z delom in postavil svetilnico na mizo.

»Lepa je, ne?« je nagovoril fanta.

Fant je živo prikimal. »Lepa. Ko bom velik, bom tudi sam delal take.«

»Mogoče, toda pri tem se slabo zasluži,« je rekel očim.

»To je samo za spremembo. Samih žebeljev se naveličaš.«

»Jaz ne!«

»Ko boš prebil pri nakovalu trideset let, kot jaz, boš drugače mislil.«

Fant se je primaknil bliže k mizi. »Trideset let že delate?«

»M-ja ... Pobec sem bil, ko sem začel. Moral bi bil hoditi v šolo, pa ni nihče niti pomislil na to.«

»Mati pa pravijo, da se je takrat bolje živelo.«

»Nič se ni bolje živelo,« je odvrnil Grošelj. »Moj rajni oči niso nikoli pomislili, da bi se morali mi otroci naučiti tudi česa drugega, ne samo kovanja žebeljev. Vtaknili so me kot fretarja v vigence, čeprav nisem zaslužil niti toliko, kolikor sem obleke raztrgal pri delu. Ampak

oče tega niso nikoli preračunali. Brati in pisati sem se naučil komaj za silo, pozneje, ko sem bil odrastel in sem se sam učil, so se mi pa smejali. Tako je bilo, fant moj.«

»Aha,« je rekel deček in gledal svetilnico.

»Da,« je prikimal Grošelj.

V hiši se je čisto stemnilo, a nista prižgala luči. Treba je bilo varčevati — v Heterijeve vigencih že četrti teden niso delali. Grošelj je sedel k peči in začel razmišljati o zastoju, ko vendar voda to zimo ni toliko upadla, da bi ne mogli delati, o Družbi in še o marsičem, kar ga je vznemirjalo. V predalu je hranil nekaj denarja, ki ga je znašal leto za letom kakor čebela med, zdaj pa ga je zbolelo, kadarkoli se je moral dotakniti težko privarčevanih kron, s katerimi si je upal nekoč pomagati na noge. Leta in leta, pravzaprav ves čas, odkar se je vrnil iz tujine, je mislil na to, da bo nekoč delal na svoj račun. Pri tem mu je bilo jasno, da bi bilo preveč tvegano, če bi skušal najeti vigenc. Res je mnogo vigencev stalo praznih in ponujali so jih za nizko zakupnino, toda Grošelj ni imel dovolj denarja, da bi začel delati na veliko, razpečevanje na drobno pa se ni splačalo. Kljub temu se ni mogel odpovedati svojim načrtom, odkar pa so v trgu ustanovili Družbo, mu je rojila po glavi misel, ki mu ni več pustila spat. Ponoči se je prebujal in mozgal svoj načrt. Rad bi dobil nekaj podjetnih ljudi, ki bi se združili in najeli večji vigenc. Nekakšna Družba v malem. Zaslužek bi morda ne bil velik — vsaj spočetka ne — vsekakor pa bi zaslužili več, kot jim plačujejo gospodarji. Govoril je o tem s tem in onim, toda ljudje so bili preveč boječi, da bi si upali tvegati. Človek ima družino, so rekali, in če se zameriš gospodarjem, kdo te bo vzel na delo? Gospodarji bi pa nikoli ne pustili, da bi jim nekdanji delavci pred nosom odjedali dobiček! Saj Dominik celo Družbi trese ogle — kaj naj pa potem ubogi kovači pričakujejo? Ne, ne, iz te moke ne bo kruha! — Grošelja pa misel na kovaško zadrujo kljub temu ni zapustila in čimbolj je premišljal, bolj se mu je zdelo, da bi zadruga pomenila rešitev za

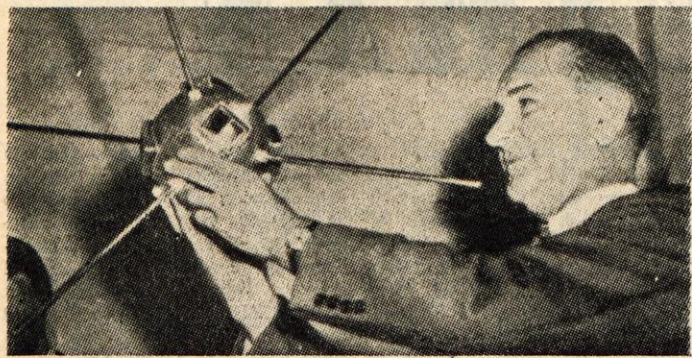
mного ljudi, ki so zdaj izročeni gospodarjem na milost in nemilost.

Premišljal je o tem, dokler niso v veži zacvillila vrata in je prišla v hišo Marjeta. Začudila se je, da so v temi, nato je hrupno prižigala luč, potem pa je začela izlagati iz vekarja papirnate vrečke, ki jih je prinesla iz trgovine. Pri tem je godrnjala, da je zakupila poldrugo krono — včasih je bilo vse veliko ceneje, zdaj pa je taka draginja, da za poldrugo krono skoraj nič več ne dobiš! Majhna in drobna, sitna in zgovorna je tekala po hiši, Grošelj pa je potrpežljivo poslušal njeno vihravo govorjenje in samo od časa do časa zamomljal vmes:

»Ne jezi se, no, Marjeta! Bo že kako ...«

Ženska je ropotala po hiši, Grošelj pa se je z rahlo primesjo otožnosti spomnil, kakšna je bila včasih.

Pravzaprav — njegovo življenje je bilo tako tesno povezano z njo, da si ga drugačnega ni mogel misliti. Z njo in z vso Sončevo družino. Stari Sonc je bil ena prvih postav, ki se jih je spominjal. Vedno upognjen, s košem na hrbtu je bil kakor posebljena revščina tistih petih, šestih koč v Zgornjem koncu, ki so se stisnile tako tesno k hribu, da so z zadnjo stranjo podpirale ilovnato gmoto. On in njegovi vnuki, med njimi Marjeta. Kadar je France utegnil, sta se skupaj igrala. Če mu je oče kdaj v navalu dobre volje vrgel desetico, si je zanjo kupil kandiranega sladkorja, potem pa sta se z Marjeto zatekla v hrib, kjer sta lizala sladkor in si pripovedovala svoje otroške dogodivščine. Ko je bilo Francetu osemnajst let in njej šestnajst — takrat je služil kot kovaški hlapec — ji je podaril pisano ovratno ruto in jo prvič peljal na ples. Kmalu po tistem pa je ostal brez dela in odšel po svetu. Delal je v Westfaliji in šlezjskih rudnikih. Skoro se je že namenil, da bo pobegnul v Ameriko in se tako izognil vojaščini. Ni pobegnul. Ni mogel zaradi bledega Sončevega dekletca, ki bi je potem nikoli več ne videl. Tri leta je nosil cesarsko suknjo, spet delal v tovarni in ko se je vrnil domov, je našel Marjeto z otrokom.

Senator Lyndon Johnson, ki ga vidite na sliki, drži v roki model satelita. Le-ta je predsednik senatorskega odbora ZDA za raketno tehniko in satelite

Prilpave za človekov polet V VESOLJSTVO

V teh dneh objavljajo moskovski časopisi članke najbolj znanih sovjetskih znanstvenikov o perspektivi za človeški polet v vesolje. Ti znanstveniki menijo, da se kozmičnih ladij istega tipa kot prva sovjetska raketa, samo nekoliko večjih, lahko poslužujejo ljudje za polet v kozmični prostor. Prepričani so, da je uresničitev

takega poleta odvisna od pravilnega reševanja nalog, ki se nanašajo na zaščito človeka od raznega žarčenja do sigurnega povratka na zemljo. Profesor Blagonravov piše v »Pravdi«:

Če je bila pred pol leta poslana kozmična raketa v skupni teži ena in pol tone, tedaj bodo v prihodnosti sovjetski znanstveniki in inženirji skonstruirali še večje kozmične letelice aparate, opremljene z močno aparaturo in opremo. Obstaja možnost, da bodo pošiljali kozmične rakete v območje Meseca in Marsa. Kozmične ladje tipa prve sovjetske rakete samo nekaj večje — piše prof. Blagonravov — do dveh in treh ton bodo lahko v kozmični prostor pošiljali skupno s človekom. Z gotovostjo bomo lahko o tem govorili po izgradnji dirigriranih sputnikov, ki bodo zgrajeni tako, da se bodo lahko vračali na Zemljo. Imeti morajo motorje in rezervno gorivo za iz-

vrševanje navigacijskih manevrov, opremljeni morajo biti s predmeti, ki bodo omogočili polet skozi zemeljsko atmosfero ali atmosfero drugih planetov in da se bodo lahko spuščali na že vnaprej določeno točko. Nemogoče je reči, kdaj bo vse to, čeprav je poslednje leto pokazalo, da osvajanje vesoljstva teče s hitrim tempom — je zaključil profesor Blagonravov.

V teh dneh bo poteklo ravno eno leto, odkar se okrog Zemlje premika tretji sovjetski sputnik, ki je v tem času naredil več kot 5100 obratov okrog Zemlje. Profesor Sjedov piše, da bo ta sputnik letel okrog Zemlje še do letošnje zime. Radijska postaja na sputniku, ki dobiva energijo od sončnih baterij, še vedno daje signale, ki jih sprejemajo mnogi kontinenti. S tem v zvezi pa je velikega pomena skupnost vseh narodov pri raziskavanju kozmičnega prostora.

Deklica s Tahitija v italijansko-francoskem filmu »Poslednji raj«.

V SOVJETSKI ZVEZI — TELEVIZIJA V BARVI

V največjih mestih Sovjetske zveze se vrše priprave za uvajanje televizije v barvi. Eksperimenti oddaj televizije v barvi bodo v Moskvi še to leto. Predvidevajo, da bodo do 1. 1965 v Moskvi, Leningradu in v drugih glavnih mestih sovjetske republike uvedli redne programe televizije v barvi poleg programa v črno-belem.

IZOTOPI V RIBIŠTVU

V splitskem inštitutu za oceanografijo in ribištvo bodo kmalu začeli delati z izotopi. Inštitut je že dobil iz tujine opremo za laboratorij. To bo prva ustanova na Jadranu, ki bo uporabljala radioaktivne izotope.

ŽERJAV ZA ZIDANJE STOLPIC

V tovarni mostov v Breznu na Češko-slovaškem so dovršili in preizkusili nov izredno močan žerjav. V celoti izdelanega pripripi h kamionu Tatra, ki ga potegne na gradbišče. Žerjavova ročica, dolga 25 m, dvigne v vodoravnem položaju 800 opek, trideset do

pedeset metrov visoko. — Nameščenje žerjava traja dve uri.

NAJLAŽJI ČOLN V EVROPI

V delavnici V. K. »Gusar« v Splitu so zgradili tekmovalni čoln, ki pomeni lep delovni uspeh: ta športni »skif« tehta namreč komaj 13 kilogramov in je torej, kot kaže, najlažji od vseh tekmovalnih čolnov te vrste v Evropi.

Doslej je bil najlažji tekmovalni »skif« tisti, ki so ga naredili za neko veslaško moštvo v Švici. Le-ta pa je tehtal pol kilograma več od splitskega — 13,5 kilograma. Naš »evropski rekorder« je narejen iz cedrovega lesa in je širok 28 centimetrov, dolg pa 8 metrov. Splitski veslači si obe-tajo z njim lepih športnih uspehov na tekmovanjih.

VOJAK PRESLEY JE PODPISAL POGODBO

Pevac Rock 'n rolla Elvis Presley je podpisal pogodbo z ameriško radijsko družbo ABC za udeleževanje v posebnem televizijskem programu za več let.

Prva predstava bo naslednje poletje, ko bo Presley odslužil vojaški rok.

CHAPLIN BO OBISKAL BRAZILJO

Veliki filmski umetnik Charlie Chaplin bo na povabilo rektorja pravne fakultete iz Sant Paula v septembru obiskal Brazilijo.

MITROPULOS OPERIRAN

Eden največjih sodobnih dirigentov Dimitrij Mitropulos je bil operiran v bojnišnici v Dew Yorku. Operacija je popolnoma uspela in zdravnikovi pravijo, da bo v kratkem popolnoma okrevan. Slavni dirigent, ki je star že 63 let, že več kot eno leto dirigira Filharmoničnemu orkestru v New Yorku.

ZDRAVLJENJE REVMAZMA

Britanska zveza za borbo proti revmatizmu upa, da bo s skorajšnjim odkritjem neke substance v človeški krvi, ki izziva občutek bolezn, lahko prišla do novega uspeha pri zdravljenju te razširjene bolezni.

Avtomobili, parkirani pred Palačo narodov

Minister za zunanje zadeve Združenih držav Amerike Cristian Herter ima med ministri za zunanje zadeve, ki so zbrani v Ženevi, avtomobil najnovejšega tipa. Njegov »Cadillac« je letošnji model in ima za seboj približno 4000 km.

Na drugo mesto pride po starosti in kilometraži avtomobil ministra za zunanje zadeve Vzhodne Nemčije dr. Lothara Bolza z znamke

»Saksring«, ki je prav tako letošnji model in je do sedaj prevozil 4800 km.

Po dimenzijah s Herterjevimi tekmuje »ZIS« sovjetskega ministra za zunanje zadeve Andreja Gromika, avtomobil, ki je podoben predvojnemu »Pakard«. To je model iz leta 1956 in je prevozil že 17.700 km.

»Citroen« francoskega ministra za zunanje zadeve Couve de Murville in »Mercedes« zapadnonemškega predstavnika na ženevski konferenci dr. Vilhelma Grewea sta sorazmerno nova z ozirom na majhno kilometražo.

Med njimi je veteran »Humber Pulmen« britanskega ministra za zunanje zadeve Selwyna Loyda. Prevozil je okrog 112.000 km in ima enkrat že zamenjan motor.

Satelit z mišmi

Ameriški znanstveniki bodo junija poslali v vesolje umetni satelit s štirimi belimi mišmi. Upajo, da se bodo miši žive vrnile na Zemljo.

Sedaj se bavijo z eksperimenti, da bi ugotovili psihične in fizične sposobnosti teh miši. Nahajale se bodo v 0,90 metrov široki in 0,60 metrov visoki komori. Umetni satelit bo težak okrog 16 kilogramov; opazovalno letalo ga bo s pomočjo posebne priprave potegnilo k sebi.

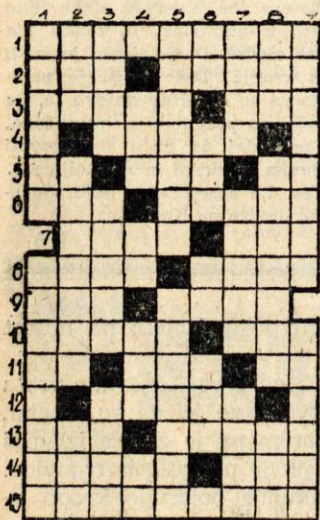

Razen normalnih šolskih potrebščin, kakršne imajo naši otroci, uporabljajo šolski otroci v Modeni preprosto deščico z vrvo, ki jim služi na poti v šolo za prehod čez reko. Marsikak dan, posebno pri močnem vetru, male šolarke oklevajo in premagujejo strah, preden se podajo na nevarno pot.

RETGEN BREZ RENTGENSKIH ŽARKOV

Novo pripravo za presevanje, ki bo v prihodnje nadomestila rentgenski aparat, sta izumila dva angleška znanstvenika. Priprava deluje z neškodljivimi, za človeško uho neslišnimi ultrazvočnimi valovi, namesto z bolj ali manj nevarnimi rentgenskimi žarki. Ultrazvočni valovi, ki prodoro skozi človeško telo, napravijo na kristalni steni »električno sliko, ki jo televizijska kamera spremeni v optično. Fotografirana televizijska slika je zelo podobna rentgenski. Svojo iznajdbo sta znanstvenika nedavno predvajala v Londonu. Sedaj presvetli novi aparat le po kvadratni centimeter velike ploskve in je treba za pregled večjega dela telesa napraviti mnogo ultrazvočnih posnetkov, ki sestavljeni dajo celotno sliko.

KRIZANKA št. 9

Vodoravno: 1. kraj ob Neretvi, kjer je bila po osvoboditvi zgrajena velika hidroelektrarna, 2. vprašalnica — stroj, 3. potrte — naplačila, 4. dete, 5. predlog — nem — oziralni zaimek, 6. predlog, mesto ob Jadranu, 7. določene barve — vrsta blaga, 11. AN — kaznivo dejanje — nikalnica, 12. ostanki izraz, 13. letovišče pri Opatiji — del poti, 14. študent vojne akademije — šahovski izraz, 15. uničiti, razveljaviti.

Navpično: 1. vrsta rastline — posebna zvrst kiparske umetnosti, 2. ženski glas — nedolgočasen — tatarski poglavar, 3. pisarna, urad — fant — PADU, 4. enaki soglasniki — nota iz solmizacije — dobe — španski spolnik, 5. celina otrodi, 6. medtem — medmet — IM — število, 7. tako ali tako — um — vrsta ovac v Južni Ameriki, 8. COR — roženina — šahovski izraz, 9. ustavim — delati z likalnikom.

IZPOLNJEVANKA

Rešitve: 1. Mull, 2. dama, 3. Azov, 4. drei, 5. in, et, 6. Naas, N. sove, 8. krof, 9. Iesi, 10. frak, 11. Eros, 12. sten, 13. toti, 14. izid, 15. vera, 16. apel, 17. LV - CM —

Borba proti boleznim v svetu

Istočasno s konferenco ministrov najtežje mednarodne probleme, je v Ženevi še ena politična mednarodna konferenca, ki si je postavila za cilj, da milijonom ljudi v svetu, posebno tistim, katerih države še niso dovolj razvite, ustvari boljše zdravstvene pogoje.

Na dnevnem redu skupščine je tudi borba proti posameznim boleznim. Ze pred 4 leti se je Svetovna zdravstvena organizacija prinesla odločno, da se borba proti malariji, ki se je sedaj v glavnem vodila izolirano v posameznih državah, spremeni v odločno in skup-

no borbo na vseh kontinentih. Glavni cilj je bil v tem, da se ta bolezni prepreči, preden postanejo njeni nositelji, komarji, odporni na insekticide.

Koze so tudi danes zelo nevarne. Ta razširjena bolezen ogroža mnoge države. Na tem zasedanju bodo proučili načrt za preprečitev koz s pomočjo Svetovne zdravstvene organizacije.

Svetovna zdravstvena organizacija namerava izbrati novo skupino, ki bo skrbela za razvoj medicinskega znanstvenega raziskovanja.

FILMSKE ZANIMIVOSTI

MERILYN MONROE JE PREJELA NAGRADO »DAVID«

Največja italijanska filmska nagrada v obliki zlate medalje, ki predstavlja Donatellovo skulpturo Davida, je bila dodeljena ameriški igralki Marilyn Monroe kot najboljši inozemski igralki leta. To nagrado je dobila za svojo vlogo v filmu »Nekateri imajo radi vroče«. Tako nagrado, ki je bila osnovana leta 1955, dodeljujejo člani italijanskega filmskega kluba, kot predstavniki javnega mnenja.

IZ INDIJE

V Indiji je nastalo v l. 1958 skoraj enako število filmov kot prejšnja leta. S številom 293 celovečernih filmov je Indija na drugem mestu v svetu.

FILMI PO KNJIGAH

Filmske družbe raje snemajo filme po znanih književnih delih kot pa originalnih scenarijih. Tako je družba Warner Bros. odkupila roman Pearl Buckove »Pismo iz Pekinga«. Režiser filma bo Michael Anderson. Pravi tako je družba odkupila tudi roman Charlesa Hawleya »Cash McCall« in ro-

man Charlesa Mercerja »Rachel Cade«, v katerem bo v filmski priredbi igrala glavno vlogo Susan Hayward.

IZ HOLLYWOODA

Yul Brynner je producent filma »Gladiatorji«. Posneli ga bodo letos v Italiji in Grčiji. V tej zgodbi o uporu gladiatorjev proti svojim rimskim gospodarjem bo igral poleg Brynnerja še Anthony Quinn. Film bo veljal okoli 5 milijonov dolarjev, režiser pa bo Martin Ritt.

FILM — DOLGO VROČE POLETJE

V filmu Martina Ritta »Dolgo vroče poletje« je poleg Orsona Wellesa nastopil v glavni vlogi simpatični Paul Newman, eden izmed »jezelnih mladeničev« sodobnega ameriškega filma. Njegov soigralec je bil mali Eugene White, ki ni bil v svojih sedmih letih do snemanja filma še nikoli v kinu. Prvič je lahko gledal samega sebe na filmskem platnu. Film so snemali v Louisiani. Glavno žensko vlogo je igrala Newmankova žena in zelo znana igralka Joanne Woodward.

Ali znate razveseljevati

Nekateri ljudje, čeprav najboljše nameravajo, vendar ne znajo poiskati stvari, s katerimi bi lahko druge razveselili. Tu ne gre samo za duhovitost ali vedro naravo, ampak za majhne stvari, ki lahko svoje znanje in prijatelje spravijo v dobro voljo. Odgovori na teh nekaj vprašanj vam bodo povedali, ali znate »ustvariti veselje«.

- Kadar igrate kako družabno igro (šah, karte in tako dalje) z osebo, ki je v tem manj vešča od vas, ali znate iz vlnovitosti zavestno izgubljati, tako da vaš nasprotnik tega ne opazi?
- Kadar ste povabljeni k prijatelju, ki ima otroke, ali se spomnite, da bi jim morali kupiti kakšno sladkarijo?
- Ali ste pripravljeni razveseljevati osebo, katere sploh ne poznate?
- Ali poklanjate nepredvideno darove, to se pravi izven klasičnih datumov (rojstnih dni, novega leta, obletnice poroke itd.)?
- Ali lahko lažete iz ljubeznivosti? (n. pr. da rečete »Dobro izgledate,« svojemu prijatelju, ki bohuje zaradi gripe ali pa da rečete »Imate krasno obleko,« neki prijateljici, katere obleka vam sicer ne ugaja)
- Kadar mislite povabiti prijatelja v gledališče, ali pustite, da si sam izbere predstavo?
- Ali radi nasprotujete?
- Kadar kupite darilo, ali ste vedno gotovi, da nekoristno, a vendar lepo darilo ne bo slabo sprejeto?
- Ali ste bolj veseli, kadar darilo izročate ali kadar ga sprejmete?
- Ali radi pišete pisma in dopisnice znancem zaradi potrebe, da izmenjate misli ali da obnovite spomin?
- Ni važna vrednost darila, glavni je namen? Ali se tudi vi s tem strinjate?
- Ali govorite o ceni daril, ki jih poklanjate, kadar so le-ta draga?
- Ali v vlaku ali v tramvaju radi odstopite svoje mesto preden vas kdo zaprosi?
- Ali radi posojate svoje časopise sosedu? Dodajte vsakokrat po eno točko, kadar ste odgovorili DA na vprašanja: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 13, 14.

Prav tako kadar ste odgovorili NE na ostala vprašanja. Če imate več kot 10 točk, ste zadovoljni, če lahko koga razveselite. V tem znate tudi pretiravati. Zato pazite, da včasih ne boste vsiljivi.

Če imate 6 do 10 točk, ste ravno na meji razumnega ravnanja, da druge razveseljujete.

Če imate manj kot 6 točk, ste egocentrični (da ne rečemo egoistični). Toda vaše ravnanje ni pravilno. S širjenjem majhnega veselja bi bili mnogokrat sami deležni velike radosti.